

HORTEN KOMMUNE

Revidert økonomi- og handlingsplan 2009-2012

pr. juni 2009

WebSak 08/241-89
Kommunestyresak 063/09

Innhold

RÅDMANNENS KOMMENTARER	3
ØKONOMISJEFENS KOMMENTARER.....	7
VIRKSOMHET ADMINISTRASJON	9
HELSE- OG OMSORGSLEDER.....	12
VIRKSOMHET INSTITUSJONER	16
VIRKSOMHET BO OG TILTAK	18
VIRKSOMHET HELSE OG BARNEVERN.....	20
VIRKSOMHET HJEMMETJENESTER.....	21
VIRKSOMHET SOSIAL.....	23
VIRKSOMHET BARNEHAGER.....	25
VIRKSOMHET SKOLER.....	28
VIRKSOMHET KULTUR OG IDRETT	34
VIRKSOMHET PLAN OG UTBYGGINGSTJENESTER	38
VIRKSOMHET TEKNISK	42
VIRKSOMHET EIENDOM.....	47
VIRKSOMHET FINANS.....	49

RÅDMANNENS KOMMENTARER

Kommunelovens § 1 sier *“Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling”*

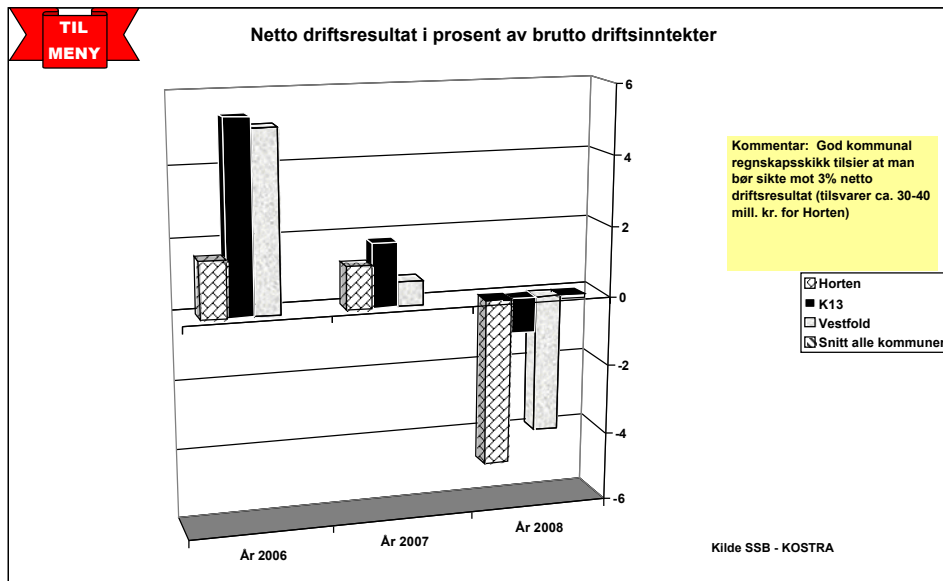
Rådmannen vurderer at Horten kommune gjennom en aktiv budsjettoppfølging har disponert tilgjengelige ressurser i Horten kommune i tråd med intensjonene i kommunelovens formål, og de politisk vedtatte rammebetingelsene.

I vedtatt økonomi- og handlingsplan for 2009-2012, var det lagt til grunn å opprettholde omfang og kvalitet på tjenestetilbudet innenfor primærområdene helse, skoler og barnehager. Rådmannen vurderer at rammebetingelsene blir reduserte, men at det er muligheter til å effektivisere tjenesteproduksjonen i det fremlagte reviderte forslaget til økonomi- og handlingsplan.

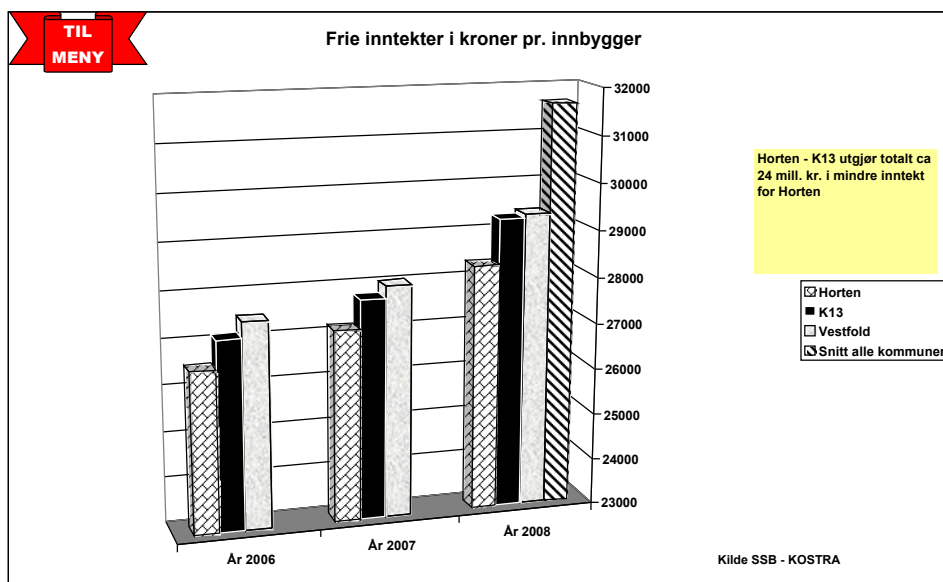
Årsresultat 2008 for Horten kommune viste at tjenesteproduksjonen lå over kommunens økonomiske evne. Det høye presset innen enkelte virksomheter som ble redegjort for mot slutten av 2008, har vedvart og til dels forsterket seg gjennom første kvartal 2009. Dette, sammen med at kommunens disposisjonsfond er vesentlig redusert i budsjettet for 2009 og at investeringsbehovet er svært høyt de nærmeste årene, medfører at utviklingen må følges nøye i årene som kommer.

Skal Horten kommune lykkes med å opprettholde nivået på tjenesteproduksjonen, kombinert med den høye investeringstakten som er vedtatt, må driften effektiviseres.

Horten kommune har de siste årene hatt en markert negativ økonomisk utvikling. Realisert tjenesteproduksjon ligger høyere enn kommunens finansielle evne over tid. Av figuren nedenfor ser vi at kommunens netto driftsresultat har utviklet seg fra å være svakt positivt i 2006 og 2007 til å bli markert negativ i 2008. *“God kommunal regnskapsskikk”* anbefaler et netto driftsresultat på ca 3%.

Figur: Netto driftsresultat (SSB)

Figur: Frie inntekter (SSB)

Figuren over viser at Horten kommune har lavere frie inntekter enn kommuner vi sammenlikner oss med. Grovt regnet kan en hevde at Horten kommune kunne hatt ca 24 mill. kr. mer i frie inntekter, dersom vi regner om hva differansen mellom gjennomsnittet av K13 og Horten kommunes frie inntekter utgjør.

Horten kommune har det siste året hatt en relativt sterk befolkningsvekst, med både fødselsoverskudd og netto tilflytting. Befolkningen vokste med mer enn 370 personer i 2008.

Sammensetningen av befolkningen skiller seg ikke vesentlig fra andre kommuner i gjennomsnitt. Det er ingen vesentlige forskjeller i alderssammensetninger eller innvandring, som gir grunnlag for å ha fokus på spesielle utfordringer.

Befolkningsstruktur 2008. Prosent

	Kommunen	Fylket	Landet
Antall menn per 100 kvinner i aldersgruppen 20-39 år	102,8	102,1	104,0
Andel barn og unge 0-17 år	22,6	22,6	23,0
Andel eldre 80 år og over	4,6	4,8	4,6
Andel personer med innvandrerbakgrunn ¹ , vestlig. Prosent	2,3	2,2	2,4
Andel personer med innvandrerbakgrunn ¹ , ikke-vestlig ² . Prosent	6,2	5,8	7,2

¹Førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandskfødte foreldre uten norsk bakgrunn.

²Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia. Eget, mors eller fars fødeland.

Bosetting 2008

	Kommunen	Fylket	Landet
Befolkning per km ²	372,4	106,2	15,7
Andel bosatt i tettbygde strøk. Prosent	94	83	78

	Kommunen	Fylket	Landet
Barnehagedekning 1-2 år. Prosent	67,7	75,2	74,7
Barnehagedekning 3-5 år. Prosent	94,1	95,3	95,5
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1. til 7. årstrinn	15,3	14,0	13,3
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8. til 10. årstrinn	17,6	16,7	14,8
Andel elever i grunnskolen med spesial undervisning. Prosent	4,4	7,4	7,0
Andel av befolkningen 16 år og eldre med høyere utdanning 2007. Prosent	24,2	22,6	24,8
Menn	24,8	21,8	23,3
Kvinner	23,7	23,4	26,2

Kilde: SSB

Innen barn og unge ser det ut til at kommunen har en utfordring i forhold til gjennomsnittet i fylket og K13-gruppen i KOSTRA. Barnehagedekningen synes noe lavere og ressursinnsatsen i skolen synes noe lavere enn gjennomsnittet.

Det faktum at Horten Kommune synes å være en kommune med gjennomsnittlige utfordringer, innebærer at det er relevant å sammenlikne kommunens tjenesteproduksjon og ressursbruk med gjennomsnittet av sammenliknbare kommuner.

I den revideringen av den økonomiske handlingsplanen for 2010-2013 har rådmannen lagt vekt på å sammenlikne KOSTRA¹-statistikk for kommunens ulike deler med gjennomsnittet for KOSTRA gruppe 13 (K13). KOSTRA-gruppe 13 utgjøres av: Halden, Gjøvik, Arendal, Moss, Drammen, Kristiansand, Sarpsborg, Kongsberg, Sandnes, Fredrikstad, Ringerike, Haugesund, Ski, Nedre Eiker, Karmøy, Oppegård, Lier, Askøy, Bærum, Horten, Kristiansund, Asker, Tønsberg, Steinkjer, Lørenskog, Sandefjord, Bodø, Skedsmo, Larvik, Rana, Ullensaker, Porsgrunn, Harstad, Hamar, Skien, Tromsø, Ringsaker, Molde, Lillehammer, Ålesund.

Barnehager og utdanning 2008

¹ KOSTRA er Statistisk Sentralbyrås statistiske oversikt over KOMmune-STat RAPportering

Kommuneøkonomi 2008

	Kommunen	Fylket	Landet
Frie inntekter per innb. Kroner	28 319	29 367	31 652
Brutto utgifter fordelt på sektor. Prosent			
Administrasjon	4,9	5,3	6,3
Barnehage	12,0	11,8	11,4
Grunnskole	20,8	22,5	21,6
Pleie og omsorg	31,9	28,4	26,9
Kommunehelse	3,4	3,4	3,7
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	-4,8	-3,9	-0,1
Netto lånegjeld per innb. Kroner	16 238	19 866	25 416
Statlige rammeoverføringer som andel av brutto driftsinntekter. Prosent	22,1	21,0	17,5
Salgs- og leieinntekter i kommunen i prosent av driftsinntektene	13,4	15,0	13,3

Kilde: SSB

Statistikkene fra SSB antyder at kommunen ligger over gjennomsnittet når det gjelder utgifter til pleie- og omsorgssektoren, mens den ligger lavere enn gjennomsnittet for barn og unge. Kommunen ligger også noe høyere på statistikker over arbeidsledighet, attføring og sosialstønad. Dette kan tyde på at innsatsen rettet mot barn og unge relativ sett bør styrkes, slik at man kan forebygge.

Rådmannen har, med bakgrunn i analyser gjengitt i denne handlingsplanen, valgt å foreslå en handlingsplan som er innrettet for å konsolidere virksomheten mot gjennomsnittet av sammenliknbare kommuner. I praksis innebærer dette at barn og unge i størst mulig grad skal skjermes mot innsparinger, mens helse- og omsorgsvirksomheter må gjennomgå grundig med tanke på effektiviseringer og stabilisering av kvalitet og omfang på tjenester.

Rådmannen vil anbefale at man vurderer å øke inntektssiden i handlingsplanperioden, gjennom å innføre eiendomsskatt. Dette har vært belyst tidligere, men i lys av de betydelige økonomiske utfordringene kommunen står overfor, bør denne muligheten for økte inntekter revurderes.

Samlet sett vurderer rådmannen at rammene for tjenesteproduksjonen i de neste 4 årene er svært anstrengte. Likevel er det rådmannens oppfatning at det er mulig med en videreføring av kommunens tjenesteproduksjon, basert på lover, forskrifter og lokalpolitiske vedtak. Horten kommune bør etter rådmannens vurdering styre etter et forebyggende prinsipp, og satse på barn og unge. Det vil sannsynligvis være samfunnsøkonomisk lønnsomt og gi en mer optimal utnyttelse av ressursene.

ØKONOMISJEFENS KOMMENTARER

Horten kommune hadde et merforbruk i 2008 på kr. 20 227 347. Ved å hente inndekking fra fond, reduserte man det regnskapsmessige merforbruket til kr. 11 199 050.

Å tilpasse tjenestenivået til kommunens økonomiske handlingsramme, samt dekke inn regnskapsmessig merforbruk i 2009 og 2010, er en del av utfordringen til kommunen, i planperioden 2010 – 2013.

Kommunens inntekter og utgifter i planperioden fordeler seg slik:

	B 2009	B 2010	B 2011	B 2012	B 2013
1: Administrasjon	84 696 000	82 540 000	82 540 000	79 620 000	77 840 000
2: Hjemmetjenester	78 824 000	75 604 000	75 604 000	72 371 000	70 400 000
3: Institusjoner	122 633 000	117 747 000	117 747 000	112 712 000	109 643 000
4: Bo- og tiltak, BOT	104 911 000	100 821 000	100 821 000	96 510 000	93 882 000
5: Sosial	56 362 000	56 106 000	56 106 000	55 103 000	54 492 000
6: Barnehager	19 431 000	19 172 000	19 172 000	18 594 000	18 241 000
7: Helse- og barneverntjeneste	62 824 000	61 041 000	61 041 000	58 431 000	56 840 000
8: Skoler	201 414 000	201 748 000	201 748 000	201 748 000	201 748 000
9: Kultur og idrett	31 769 000	31 701 000	31 701 000	31 389 000	31 199 000
10: Plan- og utbyggingstjenester	4 936 000	4 828 000	4 828 000	4 681 390	4 593 151
11: Teknisk	48 854 000	47 366 000	44 911 000	41 686 221	38 645 997
12: Eiendom	47 226 000	32 621 000	32 621 000	31 637 000	31 037 000
Virksomhetsområdene 1 - 12	863 880 000	831 295 000	828 840 000	804 482 611	788 561 148
Virksomhetsområde 13: Finans	-863 880 000	-831 295 000	-828 840 000	-804 482 611	-788 561 148
Sum netto driftsutgifter	0	0	0	0	0

Regnskapet for 2008 viste at kommunen hadde en ubalanse, når en ser tjenestenivå i forhold til inntekter. Merforbruket i 2008 skal i h.h.t. kommuneloven dekkes "i de to påfølgende regnskapsår", hvilket betyr at 2009 og 2010 må brukes til inndekking.

For å skape balanse i økonomien, er denne utfordringen fordelt på tjenestene.

Økonomiplanen er lagt med følgende forutsetninger:

- Alle tall er i "faste 2010 priser"
- Rammetilskudd/skatt/inntektsutjevning er basert på KS prognosemodell
- Rentenivå er basert på prognoser fra Norges Bank (styringsrente), hvor man i slutten av planperioden har valgt å legge seg i den "nedre del" av spredningsviften. Konkret betyr dette at man tror på en økning i rentenivået, men ikke legger seg på de mest defensive prognoser.
- Rammefordeling er gjort ut fra en profil rettet mot barn/unge, og en overordnet målsetting om at Horten kommune skal ha god kvalitet på tjenester i alle ledd.
- Vedtatte investeringer gjennomføres innenfor planlagt/skisserte tidsrammer.
- Ekstern finansiering skjer ved hjelp av serielån, som avdras over maks 40 år.
- Dagens ordning for kompensasjon av merverdiavgift på investeringer er vedtatt fjernet, og reduseres gradvis i løpet av 5 år. Første "trapp" i reduksjonen skjer allerede fra 2010, med 20 %. Merverdiavgift skal i fremtiden komme som direkte fradrag på anleggskostnaden. Konkret

betyr dette at man i planperioden går fra en inntekt på ca. 30 mill, ned til null. Inntekten fra mva komp har tidligere vært benyttet til styrking av driftsbudsjettet.

Det er viktig å merke seg at kommunens fondsreserver nå er nærmest borte. Fondsreservene i et kommuneregnskap gir kommunen rom for å fange opp ubalanse mellom inn- og utbetalinger. Når fondsreservene tømmes, vil kommunens likviditet bli merkbart dårligere.

En driftskreditt kan da tvinge seg gjennom, også på kort sikt.

Det politiske nivå er holdt orientert om situasjonen. Kommunens ledelse jobber med tett økonomioppfølging, og et sterkt fokus på økonomistyring. Tjenesteproduksjonen må effektiviseres og samordnes på slik måte at lover, forskrifter og lokalpolitiske vedtak innfris.

VIRKSOMHET ADMINISTRASJON

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	78 779 910	84 696 000	82 540 000	82 540 000	79 620 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 87 årsverk, derav 6,58 tillitsvalgte og 6,50 lærlinger.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Administrasjon består av følgende seksjoner:

- Virksomhet stab, herunder:
  - Arkiv-og skrankeseksjonen
  - Personalseksjonen, inkl. lønnsavdelingen
  - Økonomiseksjonen, inkl regnskapsavdelingen
  - IT-seksjonen
  - Sekretariat (politisk sekretariat og rådmannssekretær)
  - Internservice
- Skatteseksjonen
- Næringsseksjonen
- Internkontrollseksjonen
- Beredskap
- Tildelingskontoret for pleie og omsorg
- Helse- og omsorgsleder

Hovedfunksjonen til administrasjonen er å yte stabs- og støttetjenester til politisk nivå, rådmann og tjenesteproduserende virksomheter. Administrasjonsområdet er likevel svært sammensatt, og det er ikke noe enhetlig målsettinger som favner alle funksjoner, bortsett fra det allmenngyldige (effektiv drift, godt arbeidsmiljø osv).

Status / faktiske forhold

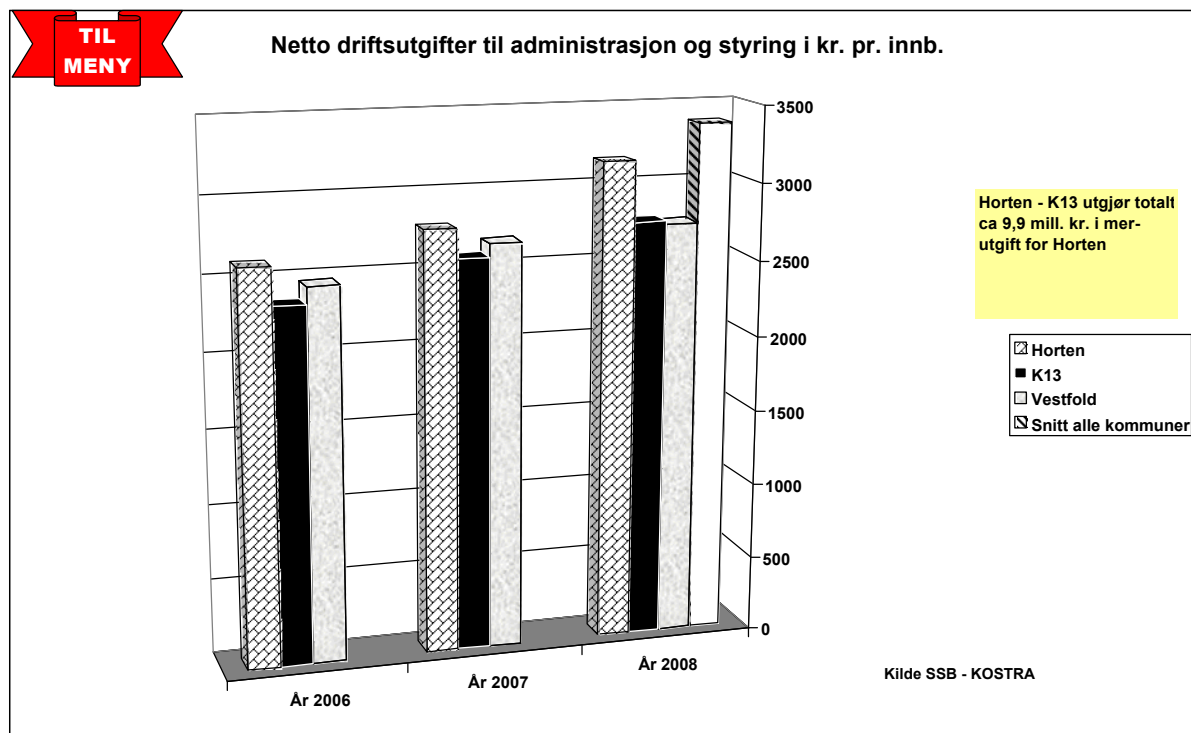
Den teknologiske utviklingen muliggjør kontinuerlige effektiviseringer og/eller kvalitetsheving av tjenesteproduksjonen. Administrasjonen har gjennom 2008 hatt fokus på kompetanseutvikling, stabilisering av drift og utvikling mot e-kommuneløsninger, inklusive digitalt arkiv. Utviklingen krever kontinuerlig kompetanseheving av personalet. Svært knappe rammer til utvikling av personale utfordrer på sikt ivaretagelse og effektiv utnyttelse av humankapitalen.

Effektivisering av administrasjon skjer både i administrative funksjoner i hver virksomhet, og i sentraladministrasjonen. I de tilfellene en effektivisering kommer som følge av en IKT-satsing, vil praksis ofte være en økt investerings- og driftsbelastning på sentraladministrasjonen v/IKT-seksjonen – mens gevinsten må tas ut i andre ledd i organisasjonen. Det viser seg at effektiviseringspotensialet som hovedregel tas ut i økt

tjenesteproduksjon og – kvalitet til samme kostnad for virksomheten – og ikke samme tjenestnivå og – kvalitet til lavere kostnad.

Administrasjonen har gjennom 2009 hatt fokus på systemer for pålitelig styringsinformasjon, tjenesteproduksjon i tråd med gitte kvalitetskrav og effektiv drift. Dette vil videreføres i planperioden.

Vi vurderer at administrasjonen i all hovedsak produserer i henhold til vedtatte målsettinger, mens forventningene hos innbyggere, politikere og kommunens øvrige organisasjon ligger høyere.

Figur: Netto driftsutgift, Administrasjon

Figuren over antyder at Horten kommune har administrative utgifter som tilsvarer 9,9 mill. kr. mer enn gjennomsnittet for K13-gruppen. Selv om det er ulike feilkilder i forhold til hvordan kommuner regnskapsfører administrative tjenester, må det legges til grunn en økonomisk utfordring for administrasjonsområdet i handlingsplanperioden.

Målsettinger for handlingsplanperioden

I løpet av perioden skal administrasjonen bl.a. ha oppnådd:

- Valide, relevante, tidsriktige og lett tilgjengelige digitale styringsdata i løpet av perioden
- Sikre politiske saksprosesser, inkludert oppfølging av politiske vedtak
- Effektive personal- og lønnsprosesser
- Papirreduert saksflyt internt
- Økt antall e-faktura avtaler hos innbyggerne
- Innført HMS-pris
- Lavere sykefravær

- Organisasjon tilpasset et lavere budsjett og ny teknologi
- Effektuert vedtatte innsparinger

Det vil være et mål å sikre at administrasjonen har tilstrekkelig kompetanse til å kunne utnytte egne systemer godt, samt å sikre relevant opplæring til tjenesteproduiserende virksomheter.

Gjennom anskaffelsen av et nytt HR-system (lønns- og personalsystem) vil det være nødvendig med en fullstendig gjennomgang av organisering og arbeidsflyt i store deler av stabens oppgaver.

Effektene av nye, helhetlige administrative styringssystemer vil være:

- pålitelige styringsdata
- bedre styring av kompetanse og kompetanseutvikling
- rasjonell drift av administrative funksjoner

Det er helt nødvendig at administrasjonen kan identifisere en kostnadseffektivisering knyttet til IT-investeringene, evt. fremskaffe aksept for en høyere kvalitet i sin tjenesteproduksjon, eller økt produksjon til samme kostnad.

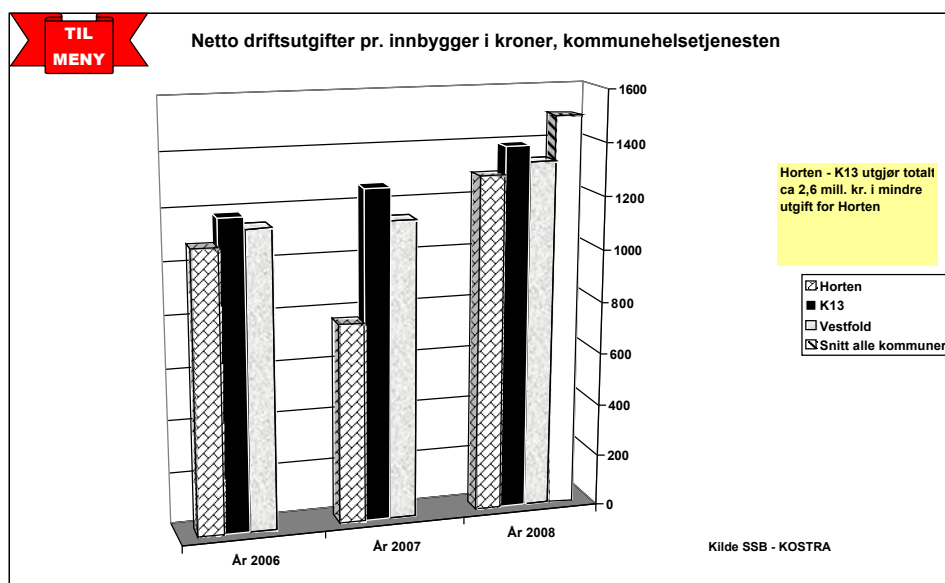
Det tas sikte på å øke kvalitet og omfang på kommunens informasjon internt og ut mot publikum, samt å avklare den digitale utviklingen i politisk saksbehandling.

HELSE- OG OMSORGSLEDER

Alle virksomhetene innen helse- og omsorg, samt tildelingskontoret for pleie- og omsorgstjenester (TK), er organisert under Helse- og omsorgsleder. En av målsettingene med denne organiseringen, er å kunne se hele sektoren mer i sammenheng under en felles faglig ledelse. Det er et faktum at beslutninger om tjenesteomfang og -kvalitet som fattes av TK har avgjørende betydning for sammensetning og fordeling av ressurser i sektoren. Man kan lett få utilsiktede overveltninger mellom de ulike virksomhetene, hvis de sees på isolert – og utsettes for innstramninger. Innstramninger i virksomhet institusjoner kan f. eks. gi økning i virksomhet hjemmetjenester. Det er en utfordring å finne den optimale ressurs- og oppgavefordelingen mellom virksomhetene, gitt forutsetningen om at LEON-prinsippet skal følges.

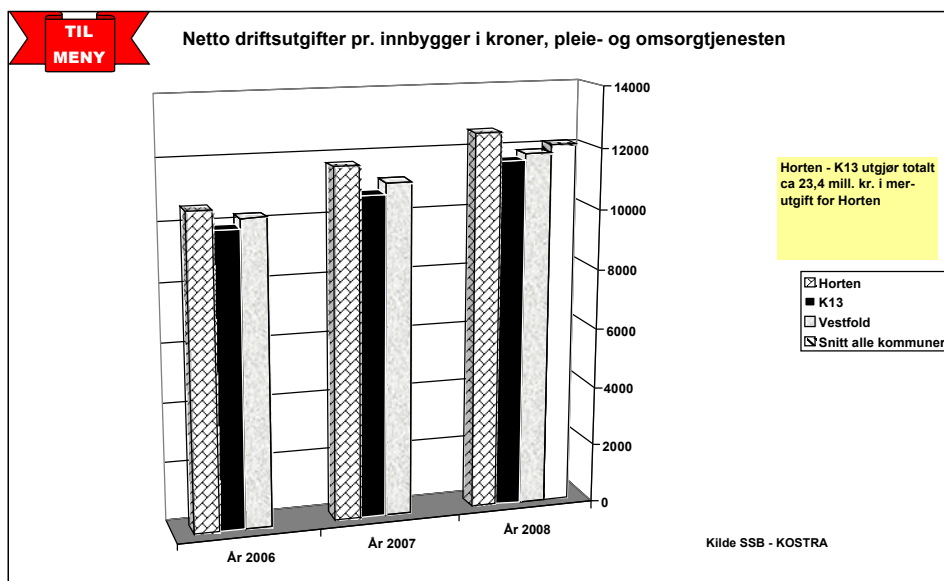
For å underbygge at kommunen utnytter ressursene i henhold til politiske vedtak, bygges det nå i større grad på KOSTRA-analyser. KOSTRA er, i tillegg til egenutviklet statistikk, det beste analysegrunnlaget vi har.

I det følgende gjennomføres en grovmasket analyse, basert på KOSTRA-statistikk, nivå 1. Det understrekes at en så grov analyse kun gir grunnlag for å prioritere hvor det er rimelig å sette et søkelys. Det frarådes å trekke bastante konklusjoner med bakgrunn i KOSTRA-tall på nivå 1 alene.

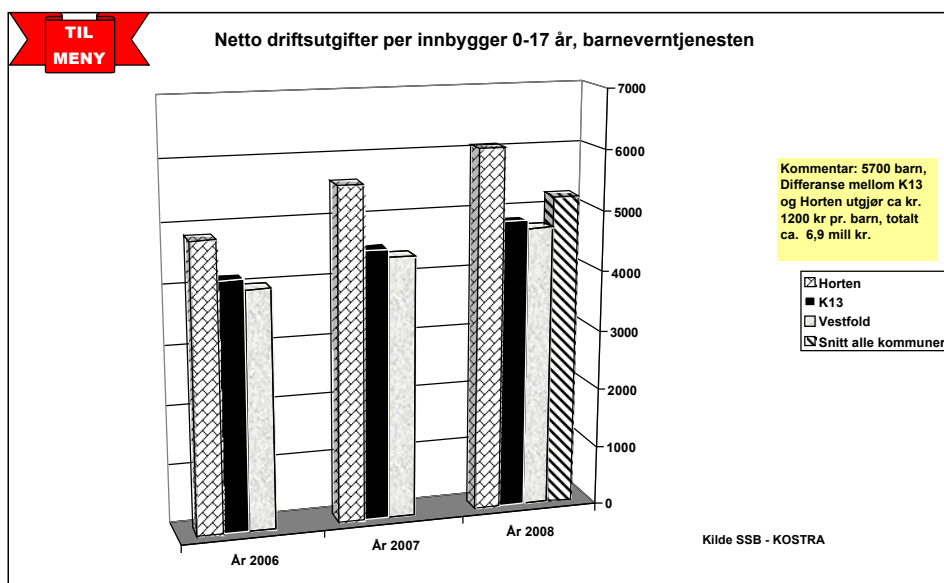
Figur: netto driftsutgifter, kommunehelsetjenesten

Figuren antyder at utgiftsnivået pr. innbygger innen kommunehelsetjenesten synes å være på et rimelig nivå i forhold til kommunens økonomiske evne.

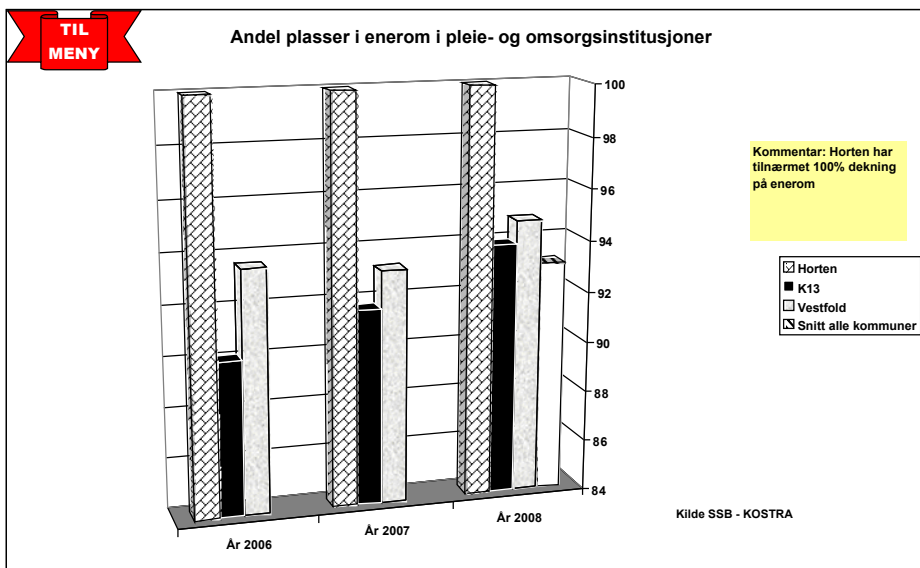
Figur: Netto driftsutgifter pleie og omsorg

Pleie- og omsorgstjener i Horten kommune ser ut til å være relativt kostbare, sett i forhold til K13-gruppen og gjennomsnittet i Vestfold. Dersom vi går ut fra ca 25000 innbyggere og regner om differansen mellom Horten og K13, kan det argumenteres for at pleie- og omsorgstjenester i Horten koster 23,4 mill. kr. mer enn gjennomsnittskommunen i K13-gruppen.

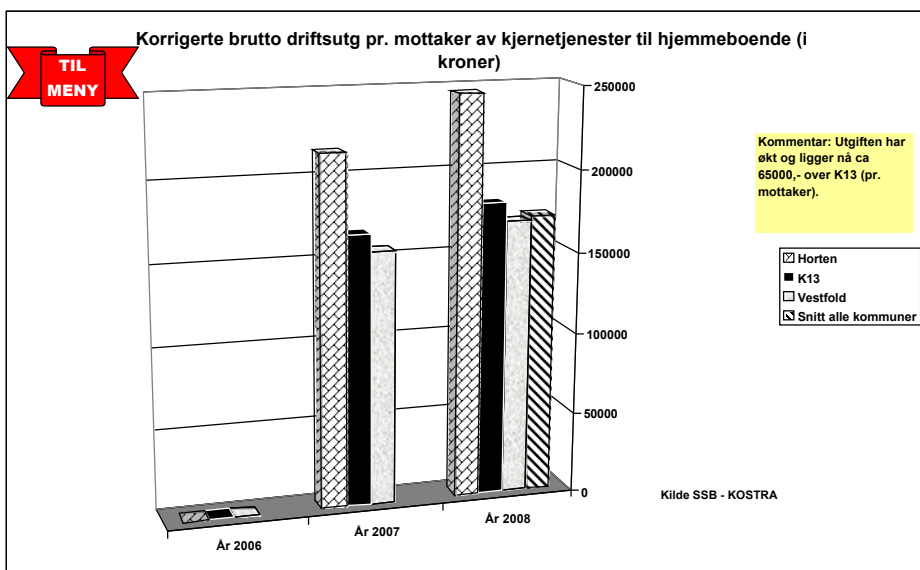
Figur: Netto driftsutgifter barnevern

I figuren over vises tilsvarende beregning for barnevernstjenester i Horten kommune. Det er ca 5700 barn i alderen 0-17 år. Differansen til K13 pr. barn er ca kr. 1200,-. Et beregnet, totalt avvik fra gjennomsnittet blir da ca 6,9 mill. kr. Vi kommer ikke inn på årsaksforholdene for hvorfor faktaene fremstår som de gjør – bare at det er grunn til å vurdere området nærmere.

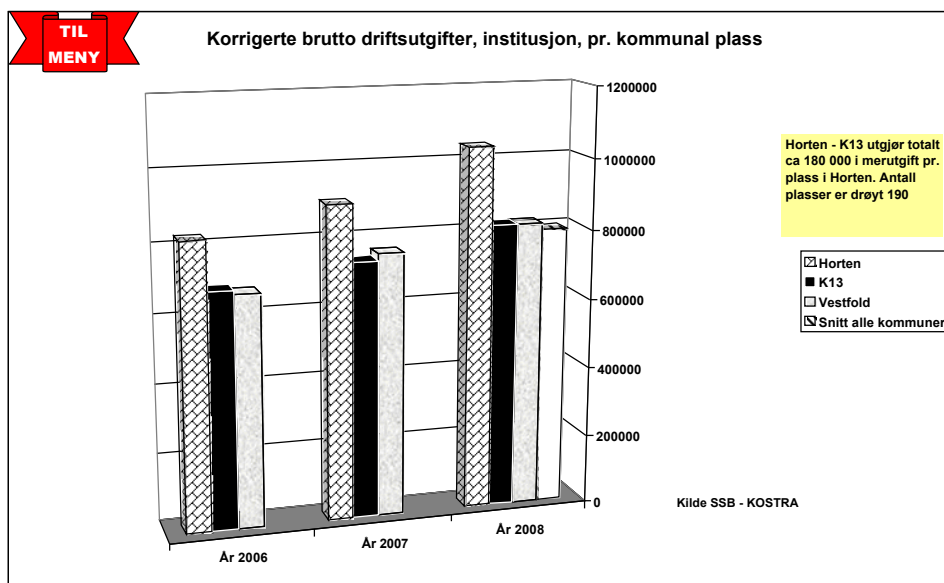
Figur: Enerom i pleie og omsorgsinstitusjoner

Horten kommune får mye ros fra utenforstående for kvaliteten på pleie- og omsorgstjenestene. Figuren over viser at kommunen vår ligger betydelig høyere enn de kommunene vi sammenlikner oss med.

Figur: Brutto driftutgift, hjemmeboende

Figuren viser at brutto driftutgift pr. mottaker av kjernetjenester til hjemmeboende ligger ca kr. 65000,- høyere i snitt i Horten enn i K13. Det gir grunn til å undersøke nivået på tjenesten.

Figur: Brutto driftsutgift, institusjoner

KOSTRA-tallene antyder at Horten kommune har en brutto driftsutgift pr. institusjonsplass som er ca kr. 180 000,- høyere enn gjennomsnittet av K13-kommunene pr. plass. Selv om dette har sammenheng med salg av plasser m.m., gir det grunn til å undersøke om nivået.

Hele drøftingen over må sees på som en overordnet analyse, som gir grunnlag for noen overordnede vurderinger. Det synes rimelig å anta at det er generelt grunnlag for innstramninger innen helse- og omsorgsvirksomhetene. Denne vurderingen er synliggjort i rådmannens forslag til handlingsplan og gjenspeiles i de enkelte virksomhetene nedenfor.

LEON står for Lavest Effektive Omsorgsnivå og er et prinsipp om at alt forebyggende og helsefremmende arbeid bør foregå i så nær tilknytning til hjemmemiljøet som mulig. I begrepet næromsorg ligger ønsket om å kunne utnytte de mulighetene og ressursene som en finner i tilknytning til nærmiljø og sosiale nettverk. Prinsippet er nedfelt som kommunal og fylkeskommunal forpliktelse gjennom gjeldende lovverk og i en rekke offentlige utredninger og planer. Horten kommune vil bygge videre på prinsippet og sikre en omsorgstrapp og tjenestebeskrivelser som tar hensyn både til brukernes behov og kommunens totale økonomiske situasjon.

Helseledermøtet har bestilt gjennomgang av alle grunnturnuser i helseområdet. Partssammensatte arbeidsgrupper gjennomgår dagens praksis og håndtering av gjeldende lovverk knyttet til turnusarbeid, samt utarbeider forslag til styrende dokumentasjon på området for å sikre lik praksis i kommunen. Prosjektet skal sikre avdelingsledere nødvendig kompetanse på området, samt sørge for høy grad av tilgjengelighet på support opp mot lederne. Kommunens øvrige rutiner knyttet til personalforvaltning ses i sammenheng med turnus. Avdelingsledernes kompetanse på området er svært viktig av hensyn til forvaltning av budsjettene innen helseområdet.

Et høyt sykefravær er en viktig årsak til merforbruk på helseområdet. Videre påvirker dette også kvalitet og kontinuitet i tjenesteproduksjonen. Den vedtatte

Strategiplan nærvær vil ha høy prioritet fremover og det vil bli igangsatt flere prosjekter for å se på muligheten for å redusere/normalisere sykefraværet.

KOMPASS er et styringssystem for riktig bruk av kompetanse. Horten kommune har besluttet å innføre KOMPASS i bemannede boliger, hjemmesykepleie og sykehjem.

KOMPASS tar utgangspunkt i kommunens vedtak om tjenester og beregner optimal sammensetning av personell ut fra brukernes helse- og omsorgssituasjon. Dagsaktuelle rapporter tilrettelegger for styring. Målet er kvalitet, arbeidsmotivasjon og effektivitet gjennom riktig bruk av kompetanse. KOMPASS omfatter ordning med tjenesteansvarlig og primærkontakt, riktig grunnbemanning og rapportering for styring.

Utfordringen med å rekruttere personell med helsefaglig kompetanse har økt de siste årene. Etterspørselen er stor fra både offentlige og private aktører og det er derfor også en utfordring med å beholde personell med slik kompetanse. Høy turnover er en stor kostnadsbelastning innenfor et allerede stramt budsjett. Helse og omsorg kartlegger nå, i samarbeide med personalseksjonen, alternative løsninger for å rekruttere og beholde personell.

Det er en hovedmålsetting at organiseringen til enhver tid gjenspeiler og ivaretar en tilstrekkelig og god tjenesteproduksjon, samt en effektiv utnyttelse av de ressurser som stilles til rådighet for formålet. Det vil i denne forbindelse bli gjort en gjennomgang av dagens organisering for å optimalisere i henhold til en slik målsetting.

VIRKSOMHET INSTITUSJONER

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	135 320 808	122 633 000	117 747 000	117 747 000	112 712 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter ca. 253 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Døgndrift med totalt 140 sykehjemsplasser (Indre havn sykehjem, Borre sykehjem og Braarudåsen senter), fordelt på 32 korttids- og rehabiliteringsplasser og 108 differensierte langtidsplasser. 4 plasser i forsterket skjermet enhet ved Indre havn sykehjem selges til andre kommuner primært i Vestfold, i samarbeid med Psykiatrien i Vestfold HF og Nasjonalt kompetansesenter for demens. Disse plassene er vedtatt avviklet i 2009, slik at plassene tilfaller kommunens pleietrengende.

56 boligenheter med heldøgns bemanning (Nordskogen BSS). Ulike differensierte avdelinger for personer med demens og somatiske hjelpebehov. Legges ned (Erstattes) i mai 2010, når Åsgårdstrand sykehjem er klart.

Dagavdeling for hjemmeboende personer med demens i ulike faser (Indre havn og Nordskogen), dagavdeling for hjemmeboende personer med demens i tidlig fase (Sande bruk).

Kommunens eldresentra har totalt 30 dagplasser med transport til og fra (basert på vedtak fra tildelingskontoret), i tillegg til flere hundre brukere for øvrig.

Kommunale og privatpraktiserende fysioterapeuter, ergoterapitjenester, korttidslager for hjelpemidler for hjemmeboende, samt oppfølging av spesielle hjelpemidler til hjemmeboende innen syn, hørsel og IKT

Andre aktiviteter

- Drift av pårørende-skole og pårørende-kafè – samt veiledning til pårørende av personer med demens
- Drift av varmtvannsbasseng for bruk til rehabilitering samt andre kommunale og private brukere på Braarudåsen

Virksomheten er delegert driftsansvaret for iverksetting av tjenester for døgnplasser i institusjon, dagplasser i institusjon, samt dagplasser og transport til eldresentra etter vedtak fattet av kommunens tildelingskontor.

Status / faktiske forhold

Det legges vekt på tett samarbeid innad i kommunen med effektiv bruk av korttids- og rehabiliteringsplasser. Det er en svært viktig forutsetning for å bremse presset på sykehjemsplasser og opprettholdelse av god livskvalitet for berørte innbyggere at det opprettholdes en høy gjennomstrømning i disse plassene.

Eldresentra og dagavdelinger for hjemmeboende personer avlaster hjemmetjenesten og brukernes nettverk, bidrar til adekvat stimulering, ernæring, opptrening og dermed utsettes behovet for døgnplass og bidrar dermed til å forebygge behov for institusjonsopphold og opprettholdelse av livskvalitet for pasienter og pårørende.

Arbeidet med å redusere et høyt sykefravær er omfattende og utfordrende. Oppfølging på individnivå blir kombinert med økt kompetanse på ledelse. Implementering av Kompass bidrar positivt, der dette har kommet lengst.

Den varslede samhandlingsreformen vil trolig påvirke oppgaver for virksomheten.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Målsettinger:

Bidra til å dekke innbyggernes behov for heldøgns pleie- og omsorgstjenester, rehabilitering, forebyggende og helsefremmende arbeid, innenfor rammen av de oppgaver kommunen til enhver tid er pålagt.

Hovedsatsninger:

- Dimensjonere antall døgnplasser i institusjon i tråd med politiske vedtak.
- Sikre kvalitet og styring gjennom innføring av KOMPASS.
- Systematisk arbeid i forhold til rekruttering av personell med formell helsefaglig kompetanse.
- Kompetanseheving iht. ansattes behov for kunnskap og ferdigheter.
- Optimal ressursutnyttelse i tråd med LEON-prinsippet.
- Fokus på tydelig og god ledelse som bl.a. kan redusere sykefraværet.
- Optimalisering av turnusplanlegging.
- Ha fokus på tiltak for å øke stillingsstørrelser.
- Styrke samarbeidet på tvers av virksomhetene innen helse- og omsorg.

VIRKSOMHET BO OG TILTAK**Forslag til økonomisk ramme**

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	90 150 657	104 911 000	100 821 000	100 821 000	96 510 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter ca 179 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet Bo og tiltak yter tjenester til personer med ulike fysiske og psykiske funksjonsnedsettelse, og består av følgende avdelinger/områder:

- Administrasjon
- Tiltaksteam
- Avlastning - kommunal og privat
- Dag tilbud
- Støttekontakt
- Døgnbemannede oppfølgingsbaser for hjemmeboende
- Døgnbemannede boliger (praktisk hjelp og bistand)
- Tildeling av vernede plasser
- Omsorgslønn
- Transport av brukere til ulike tjenestetilbud.
- Deltaker i kommunens kriseteam

Virksomheten har i hovedsak alle nivåer av tjenester, fra laveste nivå som er støttekontakt og dag/aktivitetstilbud til høyeste nivå som er differensierte døgnbemannede boenheter/tiltak.

Virksomheten har 520 brukere i alder fra ca 4 til 67 år. Hovedtyngden i alder ligger mellom 25 og 50 år

Virksomheten har drift/utførermyndighet for iverksetting av tjenester etter vedtak fattet av kommunens tildelingskontor.

Status / faktiske forhold

Nøkkeltall fra KOSTRA viser at Horten kommune har en noe større andel mottakere av hjemmebaserte tjenester for personer under 67 år enn gjennomsnittet for Vestfold. Virksomhet Bo og tiltak yter i større grad tjenester for yngre hjelpetrequende, i motsetning til virksomhet Hjemmetjenester som i all hovedsak yter tjenester til personer over 67 år.

Horten kommune ligger over landsgjennomsnittet for personer mellom 18 og 66 år som mottar trygdeytelser. Kommunen har i mange år toppet statistikken for barn og unge med grunn- og hjelpestønad. Det er derfor rimelig å anta at kommunen har flere funksjonshemmede barn/unge enn sammenlignbare kommuner.

Kommunens plan for psykisk helsearbeid 2007-2010 påpekte behovet for en kartlegging av målgruppen barn og unge med utviklingsforstyrrelser og deres tjenestebehov innenfor Bo og tiltak. Gjennomført kartlegging i 2007 ble presentert for politisk nivå i 2008 og avdekket i hovedsak følgende behov for tjenester fra virksomheten:

- Praktisk hjelp og bistand inn i foreldrehjem
- Foreldreveiledning
- Tilrettelagt bolig med deltjenester (eks. boveiledning)
- Tilrettelagte arbeidstiltak

Dette er en økende målgruppe for virksomheten og nevnes av den grunn spesielt. Enkeltpersoner er i behov av døgnbemannede tjenester over flere år.

I kommunen er det ert noe større behov for tilrettelagt bolig. Til tross for fem nye boenheter i 2008 vil virksomheten i årene fremover ha et behov for tilrettelagte boliger på ulike nivåer og for ulike målgrupper. Virksomheten får tilgang til ytterligere 3-4 boenheter i 2010. Målgruppen her er lettere psykisk utviklingshemmede som kan mestre en bosituasjon med timebaserte tjenester.

Rullering av boligsosial handlingsplan med ferdigstillelse høsten 2009 vil tydeliggjøre målgrupper og nivåbehov.

Opptappingsplanen for psykiatri ble avsluttet i 2008. For perioden frem til 2010 har statlige myndigheter oppfordret kommunene til å videreføre tjenestetilbud som er opprettet i planperioden. Virksomheten yter i dag tjenester til nærmere 300 personer med psykiske lidelser.

Personer med utviklingsforstyrrelser og personer med multifunksjonshemminger er jevnt økende. Rekruttering av fagkompetanse er en utfordring. Enkelttiltak (støttekontakt og avlastningstjenester) må spesialtilpasses og noen ganger kjøpes.

Det blir flere eldre personer med utviklingshemming. Med en ytterligere funksjonsreduksjon fører dette naturlig til økte pleie og omsorgsbehov for flere.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Kommunestyret vedtok i mars 2006 omstilling innen deler av virksomheten. Seks bofellesskap skulle bygges om/slås sammen til tre og driftes som arbeidslag med ansvar for dagtilbud. 01.10.06 var arbeidslagene iverksatt. Fire av disse seks er nå fysisk bygd sammen og fem nye boenheter ble en realitet i 2009. To bofellesskap er enda ikke ferdigstilt. Egen prosjektgruppe er nedsatt. Prosjektgruppens arbeid skal være ferdig 01.11.09. Man beregner at sammenslåing av boligene, og utbygging av egnet personaldel skal være ferdigstilt i løpet av 2010.

Det kommunale avlastningstilbudet (Tua) er vurdert i forhold til bygningsmessig egnethet. Bygningen er p.t. ansett som egnet med mindre tilpasninger. Egen sak ble fremmet for politisk nivå i 2008. Arbeidet er igangsatt og man beregner ferdigstilling i løpet av 2010

Tjenestetilbudet for personer med psykiske lidelser skal innfri lover, forskrifter og lokalpolitiske vedtak.

VIRKSOMHET HELSE OG BARNEVERN

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	59 234 478	62 824 000	61 041 000	61 041 000	58 431 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter ca. 61 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Helse- og barneverntjenester består av følgende hovedområder:

- Interkommunal legevakt for Horten, Holmestrand og Hof
- Avdeling for merkantilt personell
- Fængselshelsetjenesten
- Offentlige leger
- Kommuneoverlegens kontor
- Helsetjenesten for barn og unge med helsesøstre, leger, ergo- og fysioterapeuter og jordmortjeneste
- Familiehuset
- Barneverntjenesten
- Bolig for mindreårige flyktninger
- Lavterskelhelsetilbud til rusmiddelmissbrukere

Målsettinger for handlingsplanperioden.

Målsettinger:

- Styrke brukernes egne ressurser og mestringsevne for å bidra til god helse.
- Sikre befolkningen tilgang til nødvendig legehjelp.

- Forebygge helseskader forårsaket av miljøfaktorer og smittestoffer.
- Tilby kunnskapsbaserte tjenester tilpasset brukernes behov.
- Initiere og kvalitetssikre forpliktende samarbeidsrutiner som gir økt brukertilfredshet.
- Følge nøye med i de forhold barn lever under og å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.
- Gi hjelpetiltak for spesielt utsatte barn/unge og deres familier på et tidlig tidspunkt
- Ha et godt dokumentert internkontroll system.

Hovedsatsinger:

- Tidlig identifisering av evner og begrensninger hos barn/unge og deres familier for å tilby hjelp på et tidlig tidspunkt.
- Styrke foreldrekompetansen for å motvirke plasseringer utenfor hjemmet.
- Aktivt utvikle et hensiktsmessig og forpliktende tverrfaglig samarbeid.
- Styrke uketimetallet for sykehjemslegene i tråd med den kommunale bemanningsnormen.
- Øke kommunelegestillingen for å fremme det samfunnsmedisinske perspektivet og for å gi mulighet til å arbeide med helserett og helsemessig beredskap.
- Økning av jordmorstilling for å styrke svangerskapsomsorgen i kommunen i forhold til sammenliknbare kommuner.
- Videreføre et godt interkommunalt legevaktsamarbeid.
- Utarbeide konkrete kompetanseplaner.
- HMS arbeid, HKI og oppfølging av sykemeldte.

VIRKSOMHET HJEMMETJENESTER

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap 2008	Økonomi- og handlingsplanen			
		2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	82 531 346	78 824 000	75 604 000	75 604 000	72 371 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 140 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområde

Hjemmetjenesten består av fire hjemmesykepleie-områder, praktisk bistand, samt Åsgata og Ilehaugen (bemannede boliger).

Hjemmesykepleie er en døgkontinuerlig tjeneste som gir pleie, omsorg og veiledning til hjemmeboende syke og/eller funksjonshemmede.

Praktisk bistand er en felles betegnelse for hjemmehjelp og annen hjelpevirksomhet for eldre, funksjonshemmede og andre.

Brukerstyrt personlig assistanse er alternativ organisering av praktisk og personlig assistanse til funksjonshemmede der brukeren selv er arbeidsleder for sine personlige assistenter.

Virksomheten er også ansvarlig for utbetaling av omsorgslønn, dvs. en kommunal betaling (lønn) til pårørende eller frivillige omsorgsytere med omsorg for personer som har et særlig behov i forhold til alder, funksjonshemming eller sykdom. En forutsetning for å motta omsorgslønn er at omsorgsarbeidet foregår i brukerens eget hjem.

Trygghetsalarm og direkte brannvarsling er et lavterskeltilbud. Direkte brannvarsling ble innført i 2007, hvor alle som har trygghetsalarmtjeneste kan få tilbud om dette.

Virksomheten har ansvaret for iverksetting av tjenester etter vedtak fattet av kommunens tildelingskontor.

Status / faktiske forhold.

Virksomhet Hjemmetjenester yter i større grad tjenester for eldre hjelpetrequende i motsetning til virksomhet Bo- og tiltak som i all hovedsak yter tjenester til personer under 67 år.

Virksomhet hjemmetjenester har fortsatt stor oppdragsmengde, samt utfordringer med å få rekruttert kvalifisert personell.

Sykefraværet er høyt, men det arbeides aktivt og i tett samarbeid med NAV for å redusere fraværet.

Antall avviksmeldinger er ganske stabilt. Det har ikke vært meldt avvik av spesielt alvorlig karakter.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Hovedsatsninger:

- Brukerne skal få tjenester til riktig tid og utført av personell med riktig kompetanse.
- Brukerne skal oppleve en tjeneste som er preget av brukermedvirkning (jfr.pasientrettighetslovens, kap.3).
- Brukerne skal oppleve kontinuitet, forutsigbarhet og kvalitet på tjenesten.
- Det skal legges til rette for at ansatte tar formalutdanning (jfr. bl.a kompetanseløftet - St.meld. nr. 25). Fokus må opprettholdes og samarbeid med opplæringsinstitusjoner videreutvikles.
- Bruk av KOMPASS for å kunne vurdere nødvendig kompetansesammensetning til enhver tid.
- Videreutvikle organisering og standardisering av opplæring for nyansatte.
- Fokus på arbeidet for et redusert sykefravær i henhold til filosofien innenfor inkluderende arbeidsliv (IA).
- Øke kompetansen og utnytte alle muligheter som er knyttet til bruk av håndholdte terminaler
- Sikre brukermedvirkning (jfr.pasientrettighetslovens kap.3).

VIRKSOMHET SOSIAL

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	53 823 371	56 362 000	56 106 000	56 106 000	55 103 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 40 årsverk som inkl sysselsettingstiltaket

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomheten utøves for Horten kommune gjennom Nav Horten.

Nav i Horten utøver i dag tjenesteområder som tidligere ble utøvet av kommunens sosialkontor, Trygdeetaten (statlig) og Arbeidsformidlingen (statlig).

Virksomhetens tjenester i Nav omfatter:

- Gjeldsrådgivning
- Forvaltning
- Kurativt arbeid
- Flyktningsarbeid
- Saksbehandling
- Forebygging med målrettet arbeid
- Institusjonsoppfølging med ettervern
- Husbankens lån og støtteordninger
- Tildeling av kommunale boliger og egen bolig for rusmisbrukere
- Kommunalt sysselsettingstiltak.

NAV Horten

Nav Horten har de senere år gjennomført en gjennomgripende organisasjonsendring. Organisasjonen består av 4 resultatenheter med tillegg av en stab- /støttefunksjon. Alle avdelinger og team er bemannet med tverrfaglig kompetanse fra alle tjenesteområdene.

Tidligere tjenester er nå representert i 5 etablerte avdelinger:

- Brukersenter
- Fagservice
- Oppfølgingsavdeling
- Rusforebyggende senter
- Stab/Intern service

Status / faktiske forhold

Nav er bidragsyter- og formidler av kunnskap i ulike sammenheng til både kommunale og statlige myndigheter. Kontoret preges av god kompetanse, høyt engasjement og omstillingsdyktige medarbeidere. Den omstilling som virksomheten fortsatt er inne i krever mye av hver medarbeider. Hver enkelt skal

tilegne seg ny kunnskap innenfor store fagfelt, ta del i omstillingsløpet og samtidig drifte kontoret. Kombinert med stort forventningspress fra publikum gir dette seg utslag i stor arbeidsbelastning på hver enkelt medarbeider.

Horten kommune har en stor gruppe unge som etter rehabiliteringsperiode blir gående på sosialhjelp over lengre perioder. Grunnen til dette er bl.a. at de ikke er klare for yrkesrettet attføring og heller ikke kvalifiserer for uføretrygd.

Behovet for sosialhjelp preges av strukturelle og samfunnsmessige endringer og endringer i de statlige velferdsordninger. Et vedvarende stramt arbeidsmarked vil også kunne bidra til flere ledige og et vanskeligere arbeidsmarked spesielt for unge mellom 18-26 år. Et resultat av dette kan bli økende utbetalinger til denne aldersgruppen.

Målsettinger for handlingsplanperioden

- Videreutvikle den nye organisasjonsstrukturen i NAV for å optimalisere resursutnyttelsen på tvers av tjenesteområdene og bidra til å sikre intensjonene i velferdsreformen.
- Tilpasse den kommunale årsverksrammen i balanse mellom kommunale og statlige oppgaver.
- Videreutvikle tidlige kartleggings- og avklaringsamtaler for å forebygge sosiale problemer, og få personer raskere over på mer varige tiltak som ordinært arbeid, utdanning eller annen aktivitet.
- Prioritere de vanskeligstilte på boligmarkedet slik at de kan etablere seg i faste og gode boforhold.
- Bedre situasjonen for vanskeligstilte barnefamilier.
- Forbedre arbeidsform, organisering og kompetanseformidling.
- Utvikle metode for brukermedvirkning på både system- og individnivå i NAV
- Styrke forebyggende innsats på gjeldsrådgivning/ forvaltning gjennom tidlige økonomiske ordninger og avtaler for den enkelte, og informasjon rettet mot skoler, foreninger og bedrifter
- Styrke sysselsettings- og aktivitetstilbud for unge, i samarbeid med eksterne og interne aktører
- Videreføre at flyktninger er aktive og deltagende innbyggere i Horten kommune.

Virksomheten vurderer følgende hovedsatsinger i planperioden:

- Utvikle organisasjonen hvor en på sikt har som mål å overføre ressurser fra forvaltning til oppfølging.
- Videreføre samordning og helhetstenkning for best mulig resursutnyttelse innen hele tjenesteområdet.
- Ha fokus på organisasjonsutvikling mellom statlige- og kommunale arbeidsoppgaver innen NAV for å nå alle resultatmål.
- Redusere antallet langtidsmottakere av sosialhjelp og andre velferdsytelser ved å få enkelte grupper tidligere ut i arbeidslivet (kvalifiseringsprogrammet etc.). Tidlig inngripen med tiltaket forventes å gi en forebyggende gevinst.
- Barnefattigdomsprosjektet skal utarbeide en metode i forhold til å arbeide med forebygging og tett individuell tilnærming som skal implementeres i NAV.

VIRKSOMHET BARNEHAGER

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap 2008	Økonomi- og handlingsplanen			
		2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	21 116 984	19 431 000	19 172 000	19 172 000	18 594 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

- 238 årsverk i kommunale og 102 årsverk i private barnehager.
- Arbeidsgiveransvaret er knyttet til ansatte i kommunale barnehager.
- Virksomhetsleder er godkjennings- og tilsynsmyndighet for både kommunale og private barnehager

Beskrivelse av tjenesteområdet

Barnehagens formål og innhold:

- Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. (Lov om barnehager § 1).
- Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet (Lov om barnehager § 2).
- Barns rett til medvirkning (Lov om barnehager § 3).
- Kommunen har plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen. Utbygningsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold.
(Lov om barnehager § 8.)
- Barn som fyller 1 år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august (Lov om barnehager § 12 a).

Tjenesteområdet:

Kommunen har i alt 37 barnehager:

- 12 kommunale barnehager, inklusiv 1 "Åpen barnehage"
- 10 private barnehager, hvorav 1 "Åpen barnehage"
- 15 private familiebarnehager
- 1.350 barnehageplasser
- 970 kommunale og 380 private plasser

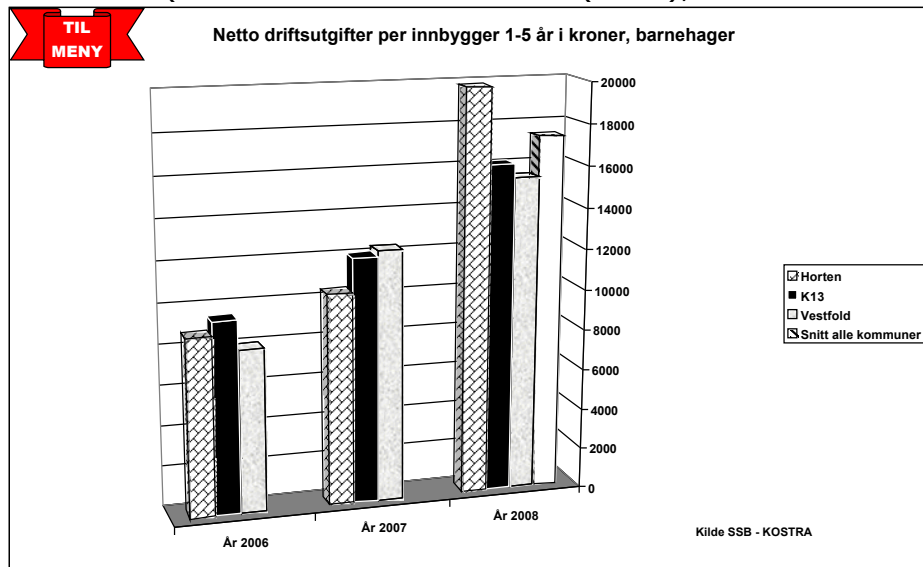
Status / faktiske forhold

Dekningsprosent 15.12.2008

År	Knr	Kommune	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	0-5 år	1-5 år	1-2 år	3-5 år
2009	0701	Horten	2,6	56,3	79,9	94,0	93,9	94,4	0,4	71,5	84,2	67,7	94,1
2009	07	Vestfold	6,2	66,5	83,4	92,4	96,7	96,9	0,8	74,4	87,4	75,2	95,3

Tabellen viser at selv om kommunen i dag per definisjon, har full barnehagedekning, er dekningsprosenten i forhold til aktuelle innbyggere, ikke tilsvarende høy.

Det kan bety at flere foreldre i Horten velger andre løsninger enn barnehage til sine barn. (1743 barn i alderen 0-5 år (2009), hvorav 1350 har barnehageplass.)

Figur: Netto driftsutgifter, barnehager

Tilbudene tilfredsstillers ikke alle brukernes ønsker i forhold til boområder, oppholdstider og plasser for små og store barn (jfr. Lov om barnehager § 8). For å oppfylle lovens intensjoner er det behov for flere barnehageplasser i områdene Tveiten og Sentrum.

I 2009 har kommunen øket antall plasser med:

- Blåbærlyngen barnehage: 18 plasser for barn over 3 år eller 9 plasser for barn under 3 år fra august.
- Bjørnastien barnehage: 40 nye plasser til barn under tre år og 22 til barn over tre år i januar.
- Virksomhetens foreslåtte investeringer i økonomiplanperioden, er rettet mot erstatning av eksisterende barnehage på Nykirke, ny barnehage i sentrum og utvidelse og oppgradering av Rørehagen barnehage.
- Virksomheten foretar årlige tilsyn i utvalgte kommunale og private barnehager.
- Virksomheten har ingen avvik ved Fylkesmannens systemrevisjon av kommunen som barnehagemyndighet.
- Virksomheten fikk positiv omtale for blant annet å ha klare ansvarlinjer og gode rutiner for godkjenning og tilsyn av barnehager, dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk bemanning og fordeling av tilskudd til minoritetsspråklige barn og barn med spesielle behov.
- Virksomhetene barnehager og skoler utarbeider felles plan for samarbeid og sammenheng.
- Virksomhetens kompetanseplan for barnehagene i Horten kommune følges opp med blant annet:

Etter – og videreutdanning for pedagogiske ledere i samarbeid med høgskolen i Vestfold. Plan for kompetanseheving av ufaglærte assistenter.

Plan for lese- og skriveopplæring i skole og barnehage.

*Kurs og opplæring av alle ansatte innenfor området psykiatri.
Etterutdanning i IKT for barnehagenes pilotgruppe.*

- Virksomhetens andel menn er 13 % og statens målsetting er 20 %.
- Virksomhetens moderasjonsordninger for familier med lav betalingsevne og søskenmoderasjon, er videreført.

Målsettinger for handlingsplanperioden

- Sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov (Lov om barnehager § 8.2.ledd).
- Som barnehagemyndighet, sikre kvaliteten i barnehagene gjennom godkjenning og systematisk tilsyn både i kommunale og private barnehager.
- Sørge for kompetanseutvikling av alle ansatte med fokus på god kvalitet i barnehagen.
- Gjennomføre utviklingstiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder.
- Gjennomføre utviklingstiltak for barn med nedsatt funksjonsevne og barn med særskilte behov.
- Styrke samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole.
- Følge opp Handlingsplan for likestilling i barnehagen.
- Følge opp nytt finansieringssystem for barnehagene fra 2011.

Virksomheten har følgende hovedsatsinger i planperioden:

Investeringer:

- Utvide og utbedre Rørehagen barnehage, som foreslått i investeringsbudsjettet i 2010, og avvikle midlertidige lokaler. Alternativt bygge ny barnehage i området.
- Etablere ny barnehage i sentrum av kommunen som foreslått i investeringsbudsjettet 2010/11.
- Avvikle midlertidig barnehage i Bromsveien 4 (1/8-2010) og barnehager som ikke er i tråd med dagens krav til barnehagedrift.
- Etablere ny barnehage på Nykirke som foreslått i investeringsbudsjettet i 2010/11 og avvikle midlertidige lokaler.

Kvalitet/kompetanseutvikling:

- Innfri statens forventninger til kompetanseløft i barnehagene, ved rullering av virksomhetens kompetanseplan. Prioritere opplæringstiltak spesielt rettet mot ufaglærte arbeidstakere.
- Innfri statens forventninger om at barn og personale tilføres økt kunnskap om IKT
- Følge forskrift i barnehageloven om pedagogisk dekning i barnehagen (pedagognorm)
- Videreutvikle organiseringen av det spesialpedagogiske tilbudet til førskolebarn
- Oppfordre og legge til rette for at menn velger barnehagen som varig arbeidsplass.
- Følge opp og videreutvikle tilsyn og veiledning etter Lov om barnehager m / forskrift om rammeplan for barnehagens innhold.
- Kvalitetsutvikle barnehagene i innhold

VIRKSOMHET SKOLER

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap 2008	Økonomi- og handlingsplanen			
		2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	198 742 702	201 414 000	201 748 000	201 748 000	201 748 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 402,99 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet skole har følgende tjenesteproduksjon:

- 7 barneskoler m/ SFO
- 4 ungdomskoler, inkl. Bakkeåsen skole som er en interkommunal alternativ ungdomsskole med Horten som vertskapskommune.
- Horten kommunale voksenopplæring
- Pedagogisk-Psykologisk tjeneste (PPT)
- Horten kulturskole
- Horten Natursenter i samarbeid med Horten videregående skole
- Sentral skoleadministrasjon for Virksomhet skoler (koordinering, utvikling og fellesoppgaver)
  - Skoleskyss
  - IKT-utvikling
  - Oppfølging av skoletilbud for Hortens elever i andre kommuner/friskoler
  - Kunnskapsløftet (læreplan- og kompetanseutvikling)
  - Morsmålsopplæring for hele grunnskolen

Antall elever i grunnskolene er ca. 3180 inkl. forsterkede avdelinger, Voksenopplæringa har ca. 200 elever

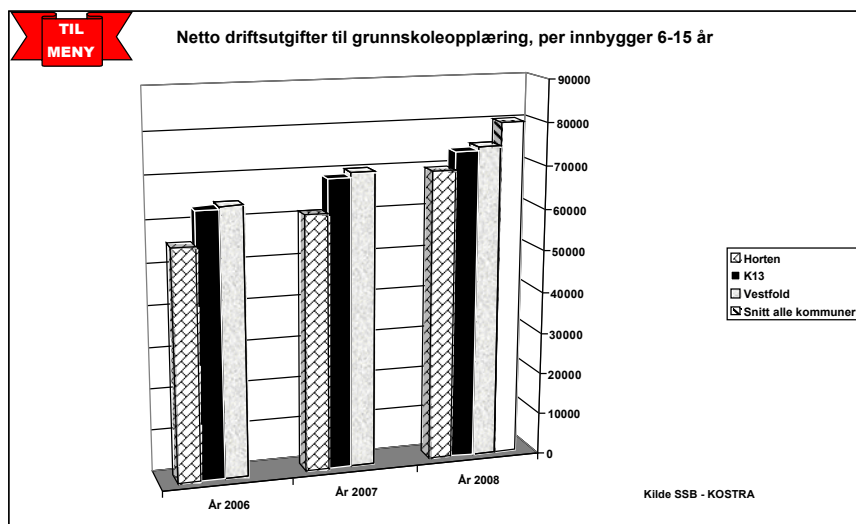
Kulturskolen har 250 interne elever pluss dirigentordning i alle seks skolekorpsene.

Status / faktiske forhold

Delmål

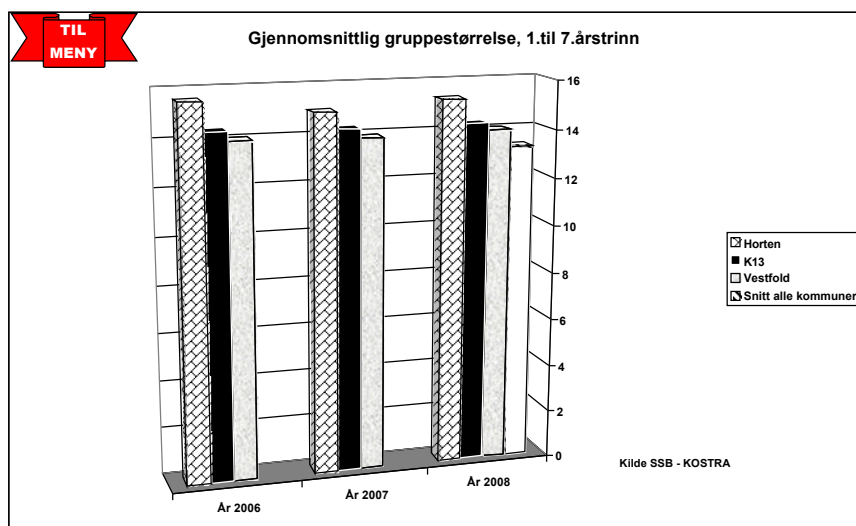
- Videreutvikle aktiviteter og arenaer som skaper tilhørighet, trivsel og fellesskap for alle i skolen.
  - Medarbeidersamtaler og virksomhetssamtaler er gjennomført for alle ansatte og alle enheter.
  - Rullering av kompetanseplanen er gjennomført og omfordeling av ressurser for 2008 er gjennomført i forhold til stillinger.
  - Kickoff-samlingen ved skolestart var vellykket. Alle ansatte i virksomheten var til stede. Gode tilbakemeldinger.
- Økt kompetanse for ansatte og elever.
  - Hver enhet har meldt sitt behov for kompetanseheving, og oppfølging av kompetanseplanen er i rute.

- Evaluering av nye lokale læreplaner er satt i gang og ventes ferdig i løpet av skoleåret 2008/2009.
- Det gjennomføres kommunale og sentrale tester av elever i norsk, matematikk og engelsk, og lokale tester i norsk og matematikk.
- Systematisk oppfølging av resultater er tilrettelagt gjennom nytt elektronisk verktøy.
- Det blir videreført matematikkurs for lærere i 08/09. I tillegg startes opplæring av 2 ansatte ved hver skole i elevvurdering. Videreføring av utdanning i Naturfag og 2. fremmedspråk v/Høgskolen i Vestfold.
- Alle skoler har innført minimum to utviklingssamtaler/konferansetimer i løpet av året.
- Utviklet bruken av digitale hjelpemidler slik at elever og ansatte kan benytte disse som verktøy i alle fag og som kommunikasjonsmiddel.
  - Fronter er i bruk ved alle skoler
  - Investerings- og IKT-plan følges opp av en egen styringsgruppe

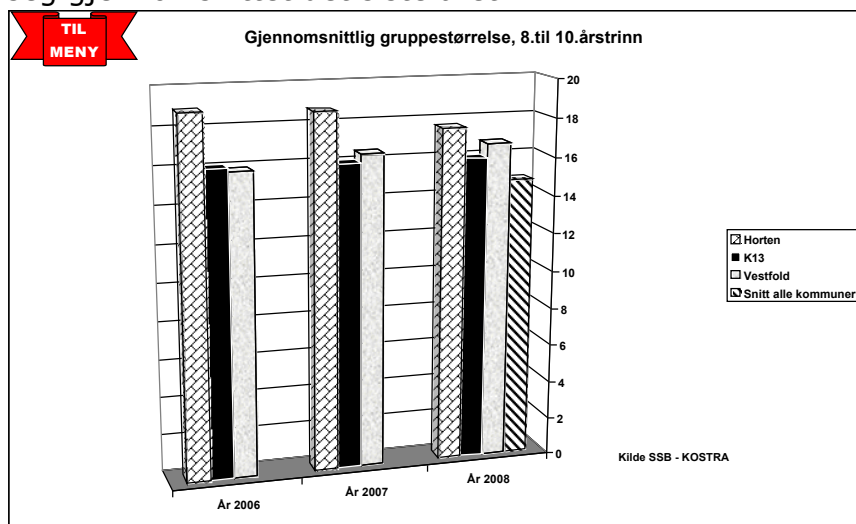
Figur: Netto driftsutgifter, grunnskole

Figuren viser at utgiftsnivået pr innbygger i grunnskole, ligger noe lavere enn gjennomsnittet i K13 og Vestfold. Slik sett ligger det som forventet i forhold til kommunens økonomiske evne.

Figur: Gruppestørrelse 1. -7. klasse

Av de to figurene (over og under) ser vi at det er større grupper (pr. lærer) i grunnskolen i Horten, enn i gjennomsnittet av kommuner for øvrig. Dette henger godt sammen med at driftsutgiftene pr. elev er lavere (som vist over), selv om gruppestørrelsen for de eldre elevene har nærmet seg gjennomsnittet det siste året.

Figur: Gruppestørrelse 8. -10. klasse

Øvrige målsettinger

- Nasjonale kvalitetssystemer er i bruk. Det er et sentralt krav om å følge opp f. eks nasjonale prøver, trivselsundersøkelser (elevundersøkelsen) og brukerundersøkelser (foreldre)- og at disse blir brukt som utviklingsverktøy i skolene.
- Fulgt opp skolestruktur/utbygging/rehabilitering, egen politisk sak og økonomiplan.
- 500.000,- til læremidler fordelt til skolene høsten 2008. 400.000,- avsatt i budsjett for 2009.
- Større fornyelse og komplettering av inventar og utstyr på skolene er ikke innarbeidet i budsjettet for 2008 og heller ikke i forslag for 2009.

- 66 bærbare pc'er er supplert til skoleledere og lærere. Nesten alle skoleledere og lærere har nå egen pc. Pilotprosjekt på Granly skole, innkjøp av 2 klassesett med bærbare pc'er til bruk for elever, gjennomføres skoleåret 2008/2009. Trådløst dekning ved skolene er forbedret. Oppgradering av IKT-løsninger ved Voksenopplæringen er utført.
- 8 nye årsverk til grunnbemanning i grunnskolen. Det mangler fortsatt 20 årsverk jfr. vedtatte felles utviklingsmål.
- Endret organiseringen av forsterkede undervisningstilbud på ungdomstrinnet for å få likeverdige tilbud på alle 3 ungdomsskolene, inkl. bygningsmessige tilpasninger

Voksenopplæringen

- Videreutviklet aktiviteter og arenaer som skaper tilhørighet, trivsel og fellesskap for alle i skolen.
- Solgt tjenester for å opprettholde kompetanse og et profesjonelt skoletilbud for voksne.
- Deltatt på samarbeidsmøter med barntrinn og ungdomstrinn og er i løpende dialog med andre skoler i kommunen.

PP-tjenesten

- PP-tjenesten har deltatt aktivt i systemutvikling ved skolene, deltar fast i alle koordineringsteam ved skolene, veileder/følger opp kommunal lese- og skriveplan og resultater på nasjonale og kommunale tester/prøver.

Kulturskolen

- Kulturskolen har hatt opplæringstilbud innen musikk, drama/teater og visuelle kunsthøgskolefag for barn og unge fra 0 – 19 år. Kulturskolen deltar i nettverk for Leseglede og skrivelyst. Det planlegges kortere kurs i SFO innen kunsthøgskolefagene.
- Kulturskolen har organisert og drevet "Den kulturelle spaserstokken" i Horten kommune i samarbeid med institusjonene for eldre.

Horten Natursenter

- Utarbeidet ny utviklingskontrakt med Fylkeskommunen for videre drift.
- Egen sak fremmet om vurdering av senterets bygningsmasse ifht. videre bruk, inkluderer kostnader.

Skoleadministrasjonen

- Utarbeidet kommunale og lokale fagplaner i samarbeid med rektorer og lærere.
- Rullert kompetanseplan for grunnskolen i tråd med nasjonale føringer og skolenes behov.
- Har systematisert og omorganisert undervisningen for minoritetsspråklige elever ved blant annet opprettelse av "velkomstgrupper" for barnetrinn og ungdomstrinn. Arbeidet med utvikling av tospråklig støtte i undervisningen.

- Arbeidet for å sikre kommunale kompetanseutviklingsmidler i den videre implementering av Kunnskapsløftet etter 2008. De øremerkede midler fra staten er varslet opphørt fra 2009.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Grunnskolen

- Visjon: Tilhørighet, kunnskap og glede for alle i skolen

- **Hovedmål**

- Skape fellesopplevelser og trivsel
- Iverksette Kunnskapsløftet

- **Delmål**

- Videreutvikle aktiviteter og arenaer som skaper tilhørighet, trivsel og fellesskap for alle i skolen.
- Øke kompetansen slik at den enkelte ansatte blir bedre i stand til å gjennomføre kunnskapsløftet.
- Den enkelte elev når sine læringsmål i norsk, matematikk og engelsk gjennom tilpasset opplæring.
- Legge til rette for at elevene blir i stand til å påvirke egen læringssituasjon og delta i demokratiske prosesser på egen skole og i kommunen.
- Utvikle bruken av digitale hjelpemidler slik at elever og ansatte kan benytte disse som verktøy i alle fag og som kommunikasjonsmiddel.

- **Øvrige målsettinger**

- Inngå samarbeid med Atferdssenteret i Oslo høsten 2009 om tiltak for å styrke den sosial kompetanse hos elevene i Hortens grunnskoler. Oppstart med 2 skoler i august 2009 med programmet PALS
- Øvrige målsetninger fra opprinnelig Økonomi- og Handlingsplan gjelder

Voksenopplæringen

- Videreutvikle og vedlikeholde aktiviteter og arenaer som skaper tilhørighet, kunnskap og glede for alle i skolen.
- Implementere lokale lærerplaner i forhold til kunnskapsløftet tilpasset brukergrupper og elevers komprimerte løp (kortere læringstid)
- Tilpasset undervisning på alle nivåer. Utvikle nye læringsformer og arenaer som effektiviserer elevenes norskopplæring.
- Opprette et mer formalisert samarbeid med andre enheter i kommunen. Rette norskopplæring mot elevenes livssituasjon og praktiske arbeidssituasjoner.
- Fortsatt salg av tjenester for å beholde kompetanse og et profesjonelt skoletilbud for voksne.
- Være en aktiv samarbeidspartner i utviklingen av oppstartsklasser for minoritetsspråklige elever
- Effektivisering av administrative oppgaver for å få mer plass til pedagogisk ledelse og nærhet til undervisningen.

PP-tjenesten

- Inngå samarbeid med Atferdssenteret om kompetanseheving og opplæring av veiledere i PALS-programmet.
- Forøvrig samme målsetting som opprinnelig plan

Kulturskolen

- Inngå samarbeid med Familiehuset for å søke midler til kunst- og kulturtilbud for barn og unge som faller utenfor skolens lister
- Forøvrig samme målsetting som opprinnelig plan

Horten Natursenter

- Styrke samarbeidet med Høgskolen og Fylkeskommunen for videre drift.
- Vurdere finansieringsmodell for driften med tanke på ytterligere fordeling av driftsutgiftene.
- Følge opp politiske vedtak om endringer ifht. videre drift av natursenteret

Skoleadministrasjonen

- Igangsette en vurdering av tiltakskjeden for minoritetsspråklige barn, unge og voksne i Horten kommune – rutiner og omfang.
- Følge opp endringer i Opplæringslova fra 01.08.09.
- Tilrettelegge for overtakelse av svømmeopplæringa fra virksomhet Kultur og Idrett

VIRKSOMHET KULTUR OG IDRETT

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap 2008	Økonomi- og handlingsplanen			
		2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	33 530 124	31 769 000	31 701 000	31 701 000	31 389 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 34 årsverk og 5 engasjementer.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomheten har i all hovedsak følgende tjenesteproduksjon:

Kunst og kulturformidling:

Enheten har virksomhet knyttet til profesjonell kunst og kulturformidling.

Den har tjenester bl.a. knyttet til:

- Bakkenteigen kulturhus og Kulturhuset 37, arrangementer
- Bromsjordet skatepark, Skoppum fritidsklubb, ferieklubb
- Kulturtilbud tilrettelagt for spesielle grupper
- Den kulturelle skolesekken (DKS)
- Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak mot ungdom (SLT)
- Kunstnerbyen Åsgårdstrand og Galleri Ask
- Utbetaling av tilskuddsmidler til foreninger, kirker og trossamfunn
- Sekretær for kommunens barneråd- og ungdomsråd og ivaretar kommunens rolle som barnerepresentant (jfr. plan og bygn.l.)
- Galleri Ask
- Kunstnerisk utsmykking av offentlige - bygninger og rom
- Utbetaling av tilskudd til Kirke og trossamfunn

Horten bibliotek:

Enheten formidler kultur, kunnskap og informasjon til alle i kommunen. Det skjer gjennom utlån, veiledning, arrangementer og utstillinger. Biblioteket yter tjenester på 3 lokasjoner

- Hovedbiblioteket i Horten sentrum
- Åsgårdstrand bibliotek, Bastøy bibliotek, "Boken kommer-tjeneste"

Idrett og friluftsliv

Enheten tilrettelegger for at flest mulig skal kunne drive idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

- Horten svømmehall, idrettshaller og uteanlegg
- Tildeling av treningstider og samarbeider med idrettslag i kommunen.
- Horten idrettsråd og har ansvar for spillemiddelsøknader
- Friluftslivstiltak (kystledhytte, kyststi, turveier etc.)

- Koordinerer drift og bruk av parker og grøntområder, friluftsområder, idrettsanlegg

Status / faktiske forhold

Virksomheten har en løpende drift som innebærer stor aktivitet på alle tjenestoområdene.

Første halvår har Bakkenteigen kulturhus hatt godt med besøk. Kulturhus 37 har i snitt ca 100 personer innom hver dag.

Munchs hus vil fra 01.07.09 inngå som en del av Vestfoldmuseet IKS Forvaltning av bygning og Munchparken vil fortsatt være Horten kommunes ansvar.

Det er stor aktivitet på området barn og ungdom, både i samarbeid med skole(DKS) og gjennom enhetens egne fritidstilbud og feriekubb. Kulturhuset "37" har stor aktivitet både på dagtid og kveldstid med brukergrupper i alle aldre. Prosjektansvar og gjennomføring av Verden i Horten, årlig flerkultur arrangement som strekker seg over en uke.

Horten bibliotek hadde stor økning i besøks- og utlånstall i 2008 (besøk 2008: 177 000, utlån 2008: 178 000), og i 2009 er det også registrert økte besøkstall. I perioder har det vært 900 besøkende hver dag. Stadig økt bruk av digitale tjenester og nettsider. Nytt populært rom i tilknytning til barneavdelingen er tatt i bruk med fokus er på natur, miljø og bruk av digitale medier. Med prosjektmidler fra Fritt Ord har det vært gjennomført utstillinger og arrangementer med internasjonalt fokus. Åsgårdstrand bibliotek har vært stengt noen måneder grunnet ominnredning og flytting til nytt lokale.

Idrettshallene (3 stk.) og gymsalene (10 stk.) er åpne hver dag fra kl. 08.30 - 22.00 (på dagtid brukes hallene av skolene, og på kveldstid og helger av lag og foreninger). Antall utleietimer på kvelds- og helgetid pr. uke i idrettshaller er ca. 150, og i gymsalene ca. 300. Dette er på samme nivå som sist år. Svømmehallen er stengt for rehabilitering i 2009, og forventet åpning er sen høst 2009.

Det er til enhver tid stor aktivitet på kommunens øvrige idrettsanlegg og friluftsområder. Det er imidlertid en stor utfordring å klare å opprettholde tjenestetilbudet med dagens budsjettammer

Kunst og kulturformidling:

- Forprosjektet Munchsenter i Åsgårdstrand, fase 1, avsluttes – følges opp
- Strategisk næringsplan følges opp
- Nettsider for ungdom
- Munchs hus og samarbeidsavtale med Nord jarlsbergmuseene videreføres gjennom avtale med Vestfoldmuseet IKS
- Utvikling av lokale DKS tilbud.
- Bidra til helhetlig utvikling av området Karljohansvern

Horten bibliotek:

- Formidling av kultur, informasjon og kunnskap til alle lag i kommunen

- Veiledning, lesestimulering og litteraturformidling til barnehager og skoler.
- Alle 1. og 5. klassene har eget opplegg gjennom Den kulturelle skolesekken.
- Deltager i Astronomiåret og Hamsunåret 2009 med arrangementer og utstillinger.
- Mediesamlingen er vedlikeholdt og fornyet innenfor økonomisk ramme
- Prosjektet Beta-barn med et eget rom i tilknytning til barnebiblioteket er ferdigstilt. Det er innredet for å gi kunnskap og læring ved å ta i bruk nye verktøy og digitale medier. Egen nettside: www.betabarn.no
- Vært koordinator sammen med Horten kulturskole i tverretattlig nettverksgruppe og ansvar for leseuken "Horten leser" med fokus på leselyst og leseglede.
- Flere internasjonale utstillinger og arrangementer, eksempelvis "Døde penner" og "Den magiske kappen", har vært gjennomført med prosjektmidler fra Fritt ord.
- Arbeidet med bibliotekets nye nettside blir ferdig i løpet av sommeren.
- Åsgårdstrand bibliotek har vært stengt våren 2009 grunnet flytting til nytt lokale

Idrett og friluftsliv

- Bidra til å ferdigstille rehabilitering av Horten svømmehall i 2009
- Arbeide for å oppnå best mulig besøkstall, utnyttelsesgrad og aktivitetsnivå i alle idrettsanlegg innenfor de til enhver tid gjeldende åpningstider og budsjettammer.
- Utvikle tiltak som øker folks deltakelse i fysisk aktivitet og friluftsliv
- Utarbeide en helhetlig utviklingsplan for aktivitet og anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Horten kommune. Ha fokus på brukermedvirkning med særlig vekt på barn og unges ønsker og behov
- Kunstgressbane på Skoppum og i Lystlunden, samt arbeide videre med oppfølging av vedtatt utviklingsplan.
- Følge opp reguleringsplanen for Åsgårdstrand idrettsanlegg ifht grunnverv og forprosjekt knyttet til allaktivitetshus.
- Gjennomføre oppgradering av friarealene nord for Holtan ungdomsskole
- Lage en utviklingsplan for Nykirke idrettsanlegg.
- Lage sak om planmessig oppgradering av kommunale badeplasser/badebrygger.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Kunst og kulturformidlings hovedmål

- Tilrettelegge for at innbyggerne i Horten kommune kan delta i kulturaktiviteter ut fra egne ønsker og behov
- Styrke det nåværende arbeidet rundt Den kulturelle skolesekken (DKS) i grunnskolen og søke utvidelse av denne til målgruppene barnehage og samarbeidsavtale med videregående skole.

- Utvikle arbeidet mot målgruppen barn og unge, herunder SLT og Skoppum fritidsklubb
- Utrede flytting av kommunens skateanlegg og styrke bandmiljøet på Bromsjordet.
- Styrke formidlingen rundt Edvard Munch ved bl.a. å vurdere etablering av et Munchsenter.
- Jobbe med kulturaksen KJV – Åsgårdstrand.
- Følge opp Vestfold museet IKS (jfr. ny museumsstruktur).
- Videreutvikle "Verden i Horten", med utgangspunkt i Kulturhuset 37
- Innføre nytt nettbasert billettsystem og nye websider for Bakkenteigen kulturhus.
- Kompetanseutvikling for ansatte i virksomheten

Bibliotekets hovedmål

- Biblioteket skal være et senter for kultur, kunnskap og informasjon for alle.
- Videreutvikle biblioteket som en inspirerende og sosial møteplass for informasjonshenting, lesing, læring og opplevelse.
- Utvikle mediasamlingen og det elektroniske informasjonstilfanget i henhold til brukernes behov.
- Videreutvikle internettsidene, tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester og styrke personalets digitale kompetanse.
- Aktiv deltager i nasjonalt leseår 2010.
- Videreutvikle biblioteket som læringsarena og styrke biblioteket som arena der innbyggerne kan få veiledning i bruk av nasjonale digitale tjenester (e-borger).
- Videreutvikle selvbetjent utlåns- og innleveringssystem
- Fortsette samarbeidet med barnehager, skoler og andre virksomheter, frivillige organisasjoner og institusjoner
- Styrke litteraturformidlingen til barn gjennom samarbeid med Den Kulturelle skolesekken.
- Arbeide for opprettelse av egen koordinator for alle skolebibliotekene i Horten kommune.
- Tilrettelegge og utvikle bibliotektilbudene for brukere med særskilte behov.
- Videreføre og utvikle samarbeidet med bibliotekene i Vestfold.

Idrett og friluftslivs hovedmål

- Legge til rette for at flest mulig av kommunens innbyggere skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet ut fra egne interesser og behov.
- Bidra til en best mulig forvaltning av kommunens idrettsanlegg, friområder og park-/grøntanlegg.
- Følge opp intensjonene i strategiplan for idretts-, nærmiljø- og friluftsanlegg med gjennomføring av konkrete tiltak. Særlig vil det vektlegges rehabilitering av eksisterende anlegg og utvikling av nye anlegg i tråd med aktivitetsutviklingen i befolkningen.

VIRKSOMHET PLAN OG UTBYGGINGSTJENESTER

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	5 015 545	4 936 000	4 828 000	4 828 000	4 681 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 14,65 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet plan og utbyggingstjenester omfatter følgende tjenesteområder:

- Kommuneplanen – langsiktig del (samfunnsdel/arealdel for 12 år)
- Kommunedelplaner (geografisk/tematisk utdyping av kommuneplanen)
- Regulerings- og bebyggelsesplaner
- Delesaker (etter plan- og bygningsloven)
- Byggesaksbehandling
- Geodata (kart og oppmåling) og seksjonering
- Landbrukssaker/konsesjonssaker/vilt
- Miljø-/friluftssaker

Antall årsverk: ca.15

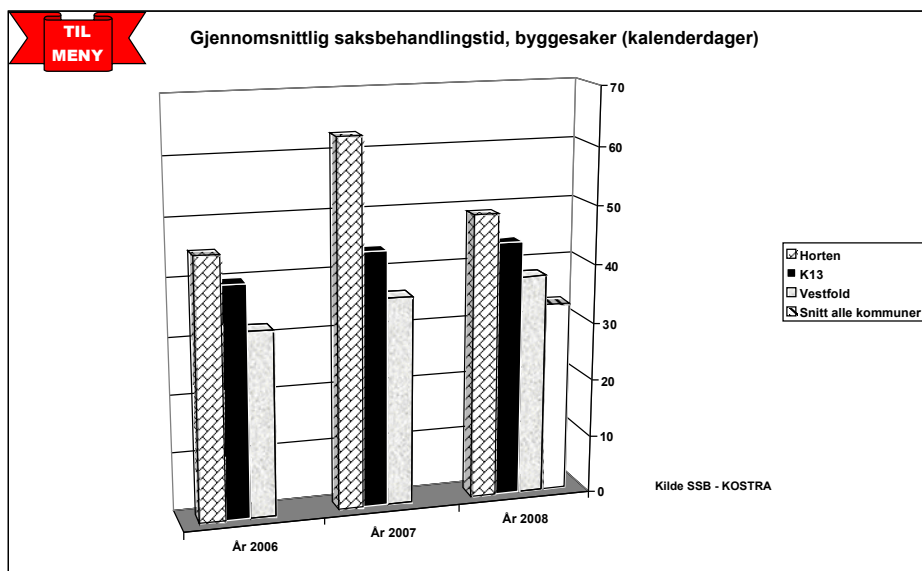
Tjenesteområdet gjelder i stor grad forvaltning av lovverk og viktig utviklingsarbeid.

Status / faktiske forhold

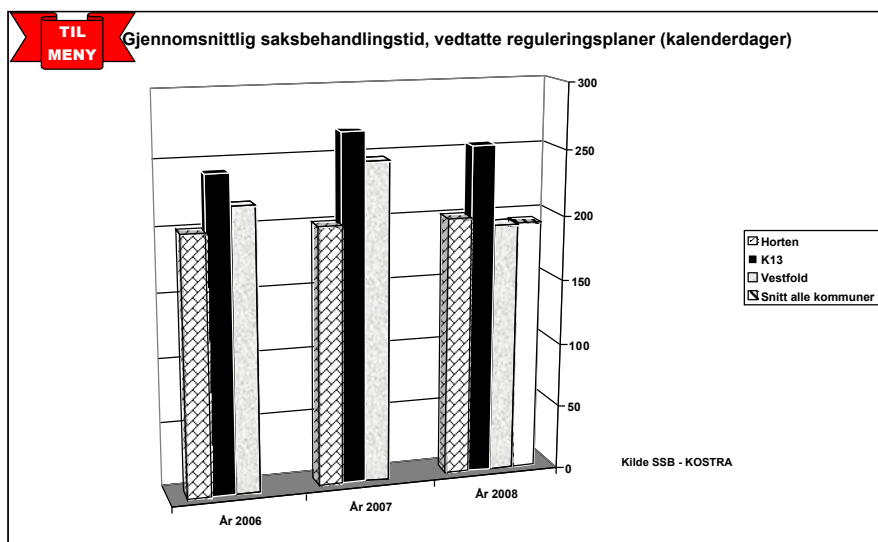
- Kommunedelplan for Nykirke:
Planprogram er vedtatt og planarbeidet forutsettes fullført i 2009.
- Kommunedelplan for bevaringsverdig bebyggelse og fortetting:
Oppstart høst 2008. Hoveddelen av planarbeidet skjer våren/høsten 2009.
- Kommunedelplan for klima, miljø og energi:
Planprogrammet er vedtatt. Innenfor virksomhetens rammer, må dette arbeidets omfang prioriteres opp mot øvrig planarbeid.
- Forprosjekt, utvikling av Horten torg:
Gjennomføring av tiltak for å utvikle torget som møteplass.
- Reguleringsplan for gang- og sykkelveg Skoppum:
Oppstart høst 2008. Ferdig planvedtak forventes sommer 2009.
- Reguleringsplan for gang- og sykkelvei på jernbanesporet fra rundkjøringen på Borre til Horten sentrum, inkl. undergang ved Rv19.

Forutsetter at prosjektet blir en del av handlingsprogrammet til Statens veivesen.

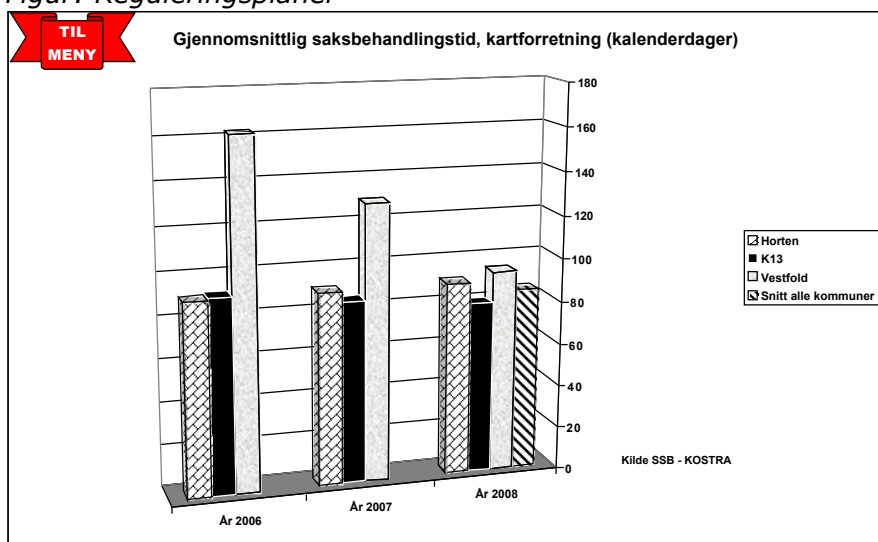
- Utredning av trafikkløsninger/infrastruktur knyttet til utvikling av næringsområde nord for høgskolen. Initiativ tas høsten 2009.
- Oppfølging av digital plandialog.
Dette verktøyet vil gi offentligheten mulighet for større innsikt i vedtatte planer, pågående planprosesser og dokumentene knyttet til disse. Muligheten for medvikning og å komme med innspill til planene blir med dette enklere.
- Oppfølging av den nye matrikkelen (kobling mellom kart, bygg og eiendomsopplysninger) med bl.a. opplæring av "matrikkelførere".
- De fleste tjenestene er gebyrbelagt, med gitte tidsfrister. Selvkostprinsippet og gjennomsnitt for K13 (Kostra) er lagt til grunn. Eventuelle overskridelser av tidsfristene kan medføre at gebyrene må reduseres. Dette er med få unntak unngått til nå på grunn av stor arbeidsinnsats fra saksbehandlerne og lavt sykefravær.
- Tjenesteområdet er generelt lavere bemannet enn kommuner det er naturlig å sammenligne seg med, både i Vestfold og på landsbasis (jf Kostra og K13). Til tross for dette, antyder KOSTRA-tall at saksbehandlingstidene er på et akseptabelt nivå. Det er noen utfordringer på byggesaker – men heller ikke her synes det å være uakseptabel saksbehandlingstid, noe som er viktig for publikum.

Figur: Byggesaker

Figur: Reguleringsplaner

Figur: Kartforretning

Målsettinger for handlingsplanperioden

- Følge opp kommunedelplanen for Karljohansvern (2007) bl.a:
  - Områderegulering Karljohansvern (Møringa): Kommunen har i følge ny planlov (1. juli 2009) ansvaret for å utarbeide områdeplaner. Dette vil bl.a. gjelde områdeplan for skoleområdet/Møringa. Planarbeidet vil kreve betydelig ressurser fra avdelingen, antakelig utover det vi har pr dato. Tidspunkt for oppstart ikke avklart.
- Følge opp kommunedelplanen for Horten sentrum (2007) bl.a. ved å:
  - utarbeide kommunedelplan for bevaringsverdig bebyggelse og fortetting i Horten sentrum
  - Utvikling av Horten torg
- Fullføre arbeidet med kommunedelplan for Nykirke

- Hovedsykkelveinett Horten: Samarbeidsprosjekt med Statens vegvesen som oppfølging av Nasjonal transportplan 2006-2015.
- Reguleringsplan for gang- og sykkelvei på Skoppum
- Reguleringsplan for Strandpromenaden fra avkjøringen til ferga til rundkjøringen ved Fyllinga/Lystlunden. Forutsetter at prosjektet blir en del av handlingsprogrammet til statens veivesen.
- Reguleringsplan for Bromsjordet
- Miljøprioritert gjennomkjøring på Rv 19 Kirkebakken, Rv 311 Åsgårdstrand sentrum samt fylkesvei Nykirke. Forutsetter at prosjektene blir en del av handlingsprogrammet til Statens vegvesen.
- Miljøsatsing gjennom å:
  - rullere klima- og energiplan
  - bidra til gjennomføring av fjernvarme utbygging for Horten sentrum
  - fortsette arbeidet med fjerning av ulovlige stenginger i strandsonen
  - detaljplanlegge og gjennomføre kyststien mellom Rørestrand og Strandparken
- Ta i bruk mulighetene som ligger i digital plandialog for å gi innbyggerne større innblikk i vedtatte planer og pågående planprosesser, samt en enklere mulighet for medvirkning.
- Oppdatere kartverket i henhold til vedtatt geodataplan. Bidrar til bedre søknader, bedre beslutningsgrunnlag og økt kvalitet i gjennomføring av utbygging samt utførelse av andre tiltak og tjenester. Dette gjelder både for kommunen, andre offentlige organer og private aktører.
- Følge opp innføring av matrikkelen (registrering av grunneiendommer) og ny lov om eiendomsregistrering fra 2008.

Gevinsten for de tre siste punktene oppnås ved samarbeid med andre kommuner og regionale myndigheter.

Målsettinger når det gjelder planoppgaver i perioden 2010-12 er ambisiøse og vil kreve en stram prioritering.

VIRKSOMHET TEKNISK

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap	Økonomi- og handlingsplanen			
	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	44 955 862	48 854 000	47 366 000	44 911 000	41 686 000

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 112,5 årsverk.

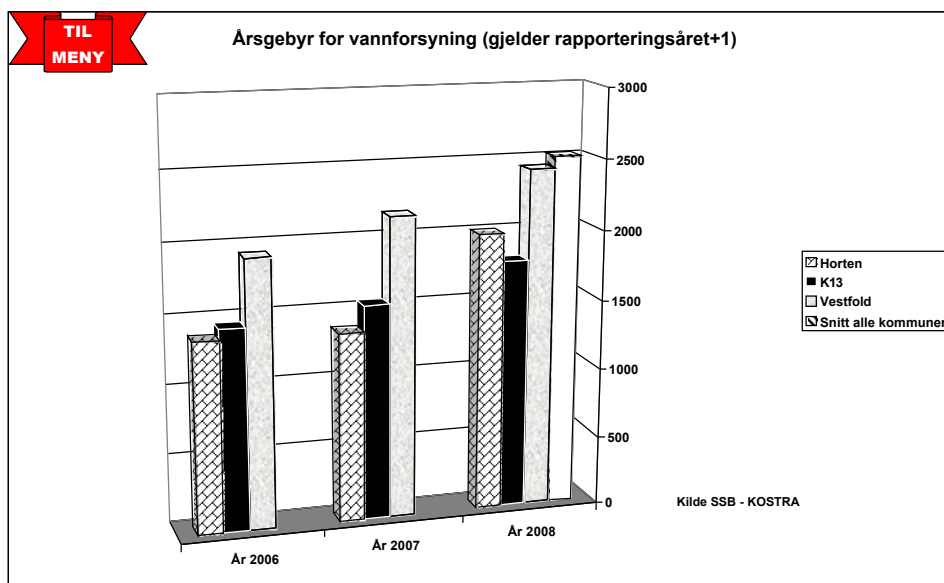
Beskrivelse av tjenesteområdet – Virksomhet teknisk

(I tillegg til de operative tjenester som er beskrevet nedenfor ivaretas en utstrakt publikumskontakt gjennom driftsanleggets sentralbord og ekspedisjon. Herunder mye kontakt mot entreprenører o.a.)

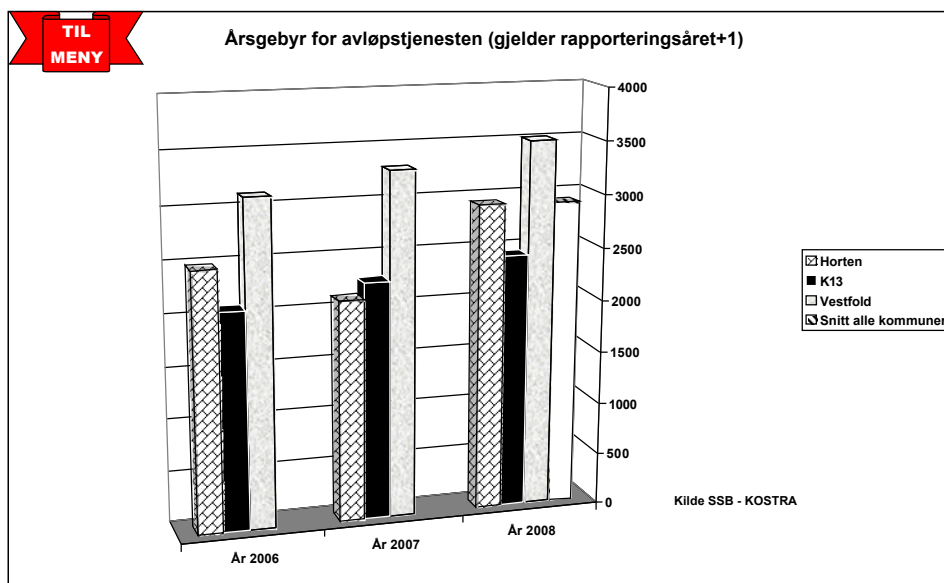
Virksomhet teknisk består følgende enheter/avdelinger:

Kommunalteknisk planavdeling

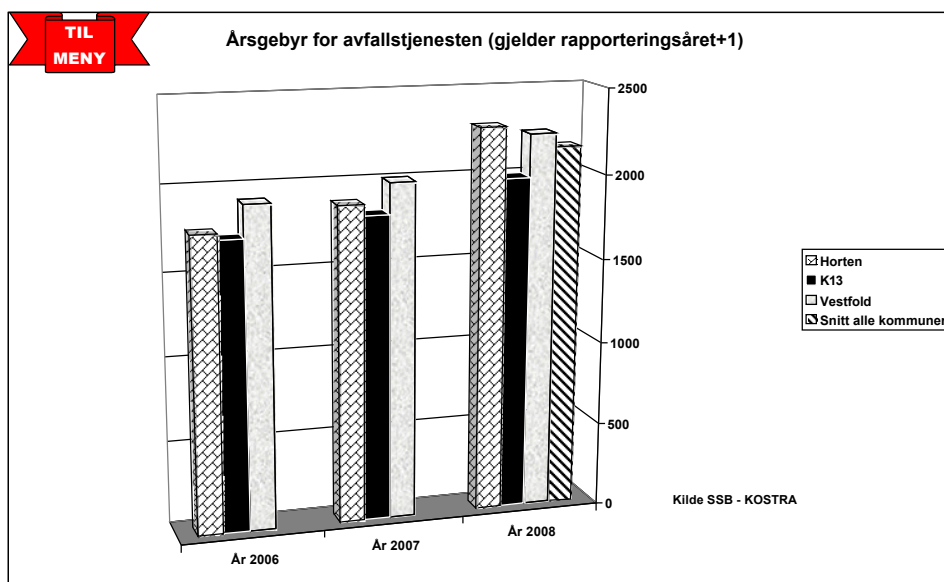
- Enheten har forvaltningsansvar for kommunens veg, VAR-systemer og anlegg, samt ansvar for beregning og innfordring av kommunale gebyrer. Enheten forestår planlegging, prosjektering, byggeledelse og økonomisk oppfølging på kommunaltekniske nyanlegg og saneringsanlegg.

Figur: Avgift, vann

Figur: Avgift, avløp

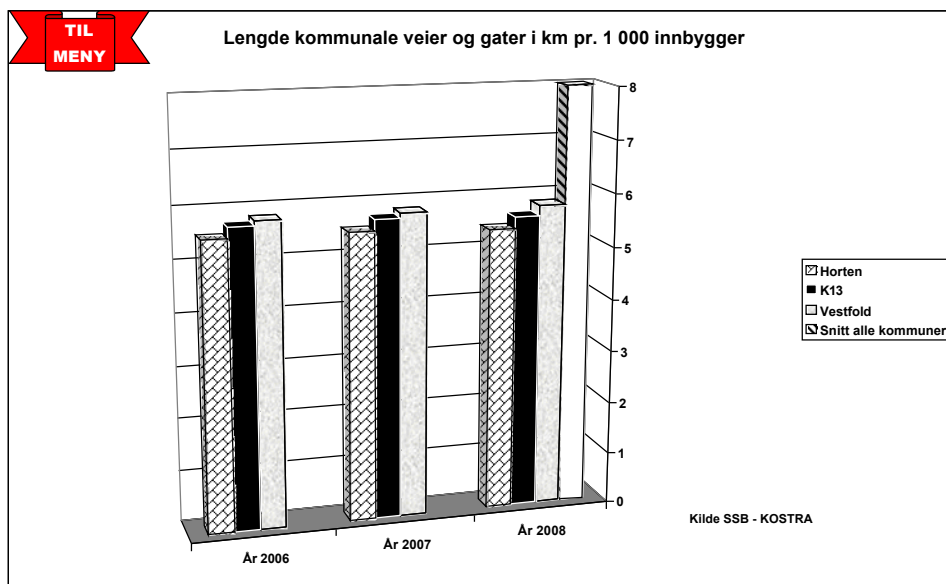

Figur: Avgift, avfall

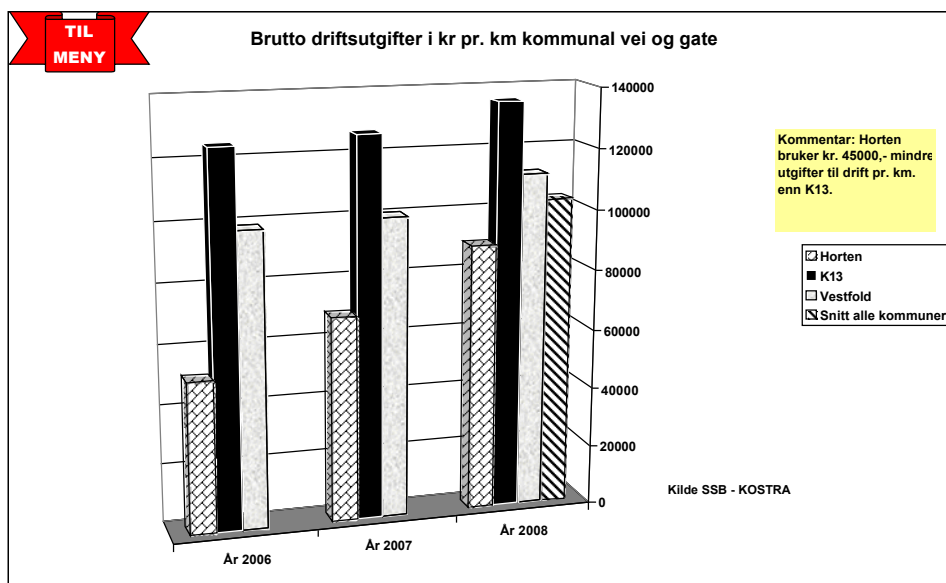
Drift og anlegg

- Drift og anlegg leverer operative tjenester hovedsakelig innenfor kommunalteknisk sektor, vei, park/grønt, friluft, strender og utendørs idrettsanlegg.

Figurene nedenfor viser KOSTRA-statistikk for utvalgte tall mht. kommunal vei (KOSTRA nivå 1). Figurene viser at Horten kommune har omtrent tilsvarende andel kommunal vei pr. innbygger som sammenliknbare kommuner. Imidlertid ligger brutto driftsutgifter for kommunal vei betydelig lavere enn for gjennomsnittet i K13 bl.a.

Figur: Lengde på kommunal vei

Figur: Brutto driftsutgift, kommunal vei

Byggmiljø

Renhold

- Tjenesteområdet omfatter innvendig daglig og periodisk renhold av kommunale bygg:

Felleskjøkken, postkjøkken og kantiner

- Tjenesteområdet omfatter drift av felleskjøkken med leveranser av mat til institusjoner og hjemmeboende, herunder kantinedrift og postkjøkken (på institusjonene)

Fellesvaskeri

- Vaskeriet forestår vask av tekstiler for alle kommunens institusjoner. Herunder alt privattøy for beboere på samme samt arbeidstøy til hjemmesykepleien.

Parkeringstjenesten

Parkeringstjenesten betjener den konsesjon gitt av Samferdselsdepartementet som omhandler offentlig parkeringsdrift og kontroll. Herunder ordningen med parkeringskort for forflytningshemmede. Tjenesten leier ut ressurser til Horten Parkering AS.

Status / faktiske forhold

Kommunalteknisk planavdeling er noe presset på arbeidsmengde grunnet skjerpede lov- og forskriftskrav i prosjektering og forvaltning.

Drift og anlegg utfordres ikke lenger på rekrutteringsproblemer. Enheten prioriterer den løpende drift innen selvkost samt aktivitet innen investeringsprosjekter på vann og avløp. Tjenesteomfang og kvalitet tar utgangspunkt i bevilget budsjett.

Byggmiljø, kjøkkentjenesten driver i lokaler på KJV. Produksjonen er opprettholdt og det er i dag ikke noen kjente avvik i forhold til å innfri de leveranser som til enhver tid fordres gjennom institusjonsdrift og vedtak fra tildelingskontoret.

Byggmiljø, vaskeritjenesten er fordelt på to steder (KJV og Driftsanlegget). Produksjonen skjer i henhold til de forventninger og målsetninger som ligger til grunn for vaskeritjenesten.

Byggmiljø, renholdstjenesten. I løpet av de to siste årene er bemanningssituasjonen blitt noe bedre enn den var før 2007, men for å kompensere for arealøkning og innfrielse av forskriftskrav (miljørettet helsevern) er det fra 2010 fortsatt behov for økt antall årsverk.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Målsettinger:

- Forbedre grunnlagsdata for analyser og konsekvensbeskrivelser slik at virksomhetens rapporter kan danne grunnlag for tildeling av ressurser til et verdibevarende nivå innen forvaltning og drift av kommunens realkapital.
- Behovsvurdering og endrede rutiner i bruk av kommunes kjøretøy og maskiner.
- Utvikle, forbedre og ivareta drift, beredskap og sikring av kommunens infrastruktur, vei, vann, avløp og renovasjon (VVAR). Med bl.a. mål om å redusere antall uønskede hendelser samt reduksjon av antall faste vedlikeholdspunkter på vann og avløpsnett.

- Videreføre handlingsprogrammet innenfor vei, trafikk, vann- og avløp, med definerte investeringstiltak både på vann og avløpssiden.
- Sikre en trygg og kvalitativ drift av kommunens felleskjøkken og vaskeri.
- Drifte kommunens uteområder, parker og idrettsanlegg innenfor tildelte ressurser.
- Implementere system for mobil datafangst. (timeforbruk, sjekklister mv)
- Utarbeide grunnlag for fremtidig strategi for Drift og anlegg ut over 2011 i forbindelse med omregulering av Bromsveien 29 og flytting av driftsavdelingen.
- Gjennomføre analyse for å kartlegge eventuell gevinst ved alternativ organisering av renholdstjenesten.
- Gjennomføre intern ledelsesopplæring og ledelsestrening med hovedvekt på kompetanse for 1.linjeledere.

VIRKSOMHET EIENDOM

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap 2008	Økonomi- og handlingsplanen			
		2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme	32 074 023	47 226 000	32 621 000	32 621 000	31 637 000

Virksomhet eiendom har i 2009 fått betydelige ekstra midler knyttet til "Tiltakspakke" fra staten i forbindelse med "finanskrisen", ca. kr 14,4 mill. Disse midlene er benyttet i sin helhet til vedlikehold av bygningsmassen og har medvirket til at vedlikeholdsetterslepet er betydelig redusert. Videre har virksomheten fått innvilget støtte fra ENOVA som ytterligere ledd i regjeringens krisepakke på kr 20 mill. Disse midlene er innvilget til spesielle prosjekter knyttet opp mot energieffektivisering, og vil medføre at anslåtte kostnader til energi i årene fremover vil bli redusert med 10 – 15% per år.

Antall årsverk i virksomheten pr. budsjett 2009

Virksomheten omfatter 10 årsverk.

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet eiendom har ansvaret for:

- Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av alle kommunal bygningsmasse, til sammen ca 125 000 kvadratmeter bygningsmasse.
- Salg av eiendommer som ikke er i bruk i kommunens virksomheter.
- Arealeffektivisering av alle bygg.
- Prosjektansvarlig og prosjektleder for nybygg og rehabiliteringsprosjekter.
- Saksbehandling av saker til kommunestyret, formannskap, utvalg, AMU og byggesaksutvalg.

Status / faktiske forhold

Arbeidet med å installere nytt styringssystem for alle tekniske anlegg i kommunale bygg fortsetter. Prosjektet er gjennomført med de midler som er stilt til disposisjon tidligere år, men videreføres med midler fra ENOVAs tiltakspakke. Ferdig installert og med riktig opplæring i bruk, vil anlegget bidra til ytterligere energieffektivisering av bygningsmassen. Det gjennomføres fortløpende evaluering av besparelser knyttet til styringssystemet og tiltak for å øke innsparings potensiale.

Det arbeides kontinuerlig med utvikling av vedlikeholdsplaner og status for bygningsmassen. Vedlikeholdsetterslep utfordrer den daglige driften, og stiller krav til prioriteringer både i forhold til rammetilskudd og tiltakspakker/direkte finansieringsordninger. Vedlikeholdsnivået på bygningsmassen er i de senere årene forbedret. Det er fortsatt viktig å følge opp utvidelse av antall kvm bygningsmasse med tilsvarende økning i drifts- og vedlikeholdsmidler.

Byggeprosjekter bør i noen tilfeller organiseres med ekstern prosjekt-/byggeledelse.

Det er innledet et nært samarbeid mellom virksomhet eiendom og virksomhet teknisk for å bedre rammebetingelsene for renhold, bl.a. utprøves tiltak med spesialtepper / matter for å redusere behovet for renhold.

Økt arbeidsmengde som følge av pålegg i nye regler, medfører streng prioritering av administrative oppgaver. Økende krav til tilsyn og rapportering medfører mindre tid til andre oppgaver.

Arbeidet med vedlikeholdsplaner for det enkelte bygg er i gang satt og ferdigstilt for samtlige barneskoler og barnehager i 2009. Grunnlag for vedlikeholdsplaner er tilstandsrapporter og inneklimarapporter utarbeidet av eksterne konsulenter.

Målsettinger for handlingsplanperioden

Virksomheten vurderer følgende hovedsatsinger i planperioden:

- Videreføre arbeid med vedlikeholdsplan for alle kommunale bygg.
- Følge opp internkontroll elektro og internkontroll brann.
- Fortsette arealeffektiviseringen av bygningsmassen.
- Bygge ny 5. avdelings barnehage i Horten sentrum, etablere midlertidige løsninger og andre varige barnehageplasser for å følge opp om prinsippet om full barnehagedekning til enhver tid.
- Gjennomføre rehabilitering og utvidelse av Nordskogen og Granly barneskoler.
- Igangsette rehabilitering og utbygging av Sentrum skole
- Rehabiliterer helsesenteret Horten Sykehus og fyller bygget opp med leietakere.
- Bygge ny treavdelings barnehage på Rørehagen/Granly
- Rehabiliterer Munchs hus etter museumsfaglige anbefalinger.
- Ferdigstille nytt vaskeri og sentralkjøkken for virksomhet teknisk på Langrunn.
- Foreta nødvendig kompetanseheving av personalet fortløpende iht til nye regler og forskrifter.
- Gjennomføre andre utbyggingsoppgaver i henhold til vedtatt investeringsbudsjett.
- Ferdigstille nytt sykehjem i Åsgårdstrand.
- Salg av eiendommer
  - Strandpromenaden
  - Bromsveien 29

VIRKSOMHET FINANS

Forslag til økonomisk ramme

	Regnskap 2008	Økonomi- og handlingsplanen			
		2009	2010	2011	2012
Netto driftsramme til fordeling drift	-835 275 810	-863 880 000	-831 295 000	-828 840 000	-804 483 000
Netto driftsramme finans	-46 823 951	-76 837 000	-2 723 000	-5 323 000	4 397 000

Området består av:

- Frie inntekter (skatt, inntektsutjevning og rammeoverføring)
- Andre overføringer fra staten
- Renter og avdrag
- MVA drift
- MVA investering
- Avskrivninger
- Andre fellesinntekter/utgifter

I økonomiplanen for perioden 2010 – 2012 har rådmannen i utgangspunktet videreført aktivitetsnivået i budsjettet 2009 inklusive vedtak per 1 kvartal, 09 fattet av kommunestyret.

Tallene for perioden 2010 – 2012 er i faste 2010-priser.

Frie inntekter

Tabellen nedenfor viser forventet utvikling av de frie inntektene:

	Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	2010	2011	2012
Skatt	-459 314 595	-502 447 000	-518 612 640	-518 612 640	-518 612 640
Rammeoverføring	-190 343 811	-250 134 000	-271 371 360	-271 371 360	-271 371 360
Inntektsutjevning	-61 556 765	-44 805 000	-57 840 640	-57 840 640	-57 840 640
Selskapsskatt	-10 102 000	0	0	0	0
Andre statstilskudd	-24 049 045	-32 059 000	-25 077 972	-24 603 931	-25 684 321
Sum frie inntekter	-745 366 216	-829 445 000	-872 902 612	-872 428 571	-873 508 961

Budsjetterte frie inntekter er basert på tall fra KS per mai 09. Det er benyttet en inflator på 4 % for omregning av 2009 frie inntekter til 2010 tall.

Gjeldsutvikling

For gjeldsutviklingen er det utarbeidet følgende prognose:

	Regnskap 2008	2009	2010	2011	2012
Startlån, etc.	88 954 000	110 004 000	137 695 000	164 884 000	191 540 000
Andre langsiktige lån	682 397 000	820 000 000	1 010 000 000	1 170 000 000	1 202 000 000
Sum lån	771 351 000	930 004 000	1 147 695 000	1 334 884 000	1 393 540 000

Tabellen viser at lånegjelden øker med ca 464 mill. kr i perioden 31.12.09 – 31.12.12. Økningen i henholdsvis startlånene (formidlingslån) er på ca 82 mill. kr og i lån til anleggsmidler 382 mill. kr. I lån til anleggsmidler inngår også lånene til selvkostinvesteringene.

Etter rådmannens vurdering er det bekymringsfullt at investeringene i anleggsmidler må fullfinansieres med bruk av lån. Kommunens likviditetsreserve er svært liten og består utelukkende av likviditetsreserve investering som omgjøres og settes av på ubundet kapitalfond fra 2009. Oversikt over fondene fremgår nedfor.

Finanskostnader

Tabellen nedenfor viser forventet utvikling av renter og avdrag. Mottatte og betalte avdrag på formidlingslån føres i investeringsregnskapet og er ikke med i denne oversikten. Mottatte og betalte renter på formidlingslån føres i driftsregnskapet og inngår i tallene.

	Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	2010	2011	2012
<u>Driftsbudsjettet:</u>					
Renteutgifter	33 537 000	50 344 000	16 079 000	33 699 000	46 670 000
Avdrag på lån i driftsbudsjettet	16 796 000	20 912 000	24 163 000	29 813 000	34 763 000
Sum fin.kostn. i driftsbudsjettet	50 333 000	71 256 000	40 242 000	63 512 000	81 433 000
Renteinntekter og avkastning	-26 945 000	-33 592 000	-8 727 000	-13 527 000	-16 261 000
Netto finanskostnader	23 388 000	37 664 000	31 515 000	49 985 000	65 172 000
<u>Investeringsbudsjettet:</u>					
Ord. avdrag formidl.lån	1 909 000	2 122 000	2 585 000	3 079 000	3 605 000
Ekstraord. avdrag form.l.	11 150 000	0			
Sum avdrag formidl. Lån	13 059 000	2 122 000	2 585 000	3 079 000	3 605 000

Tallene i investeringsbudsjettet for formidlingslån i kolonnen "Justert budsjett 2009" er slik det ser ut pr. 02.06.09.

Som det fremgår av oppstillingen, fordobles netto finanskostnader. Forannevnte skyldes først og fremst forutsatte renteøkninger. Den store økningen av netto finanskostnader har negative konsekvenser for tjenestetilbudet, siden investeringene med liten sannsynlighet fører til besparelser på andre områder.

Fonds- og likviditetsreserve

Oppstillingen nedenfor viser forventet utvikling på sentrale fond, samt likviditetsreserven som omgjøres til investeringsfond. I forhold til likviditetsreserven utvikling, forventes det en større egenkapitalinnskuddsbetaling i 2009, anslått til ca. 5 mill. (dette er usikkert og beløpet kan være høyre – muligens dobbelt så høyt). I tillegg må vedtatt mer disponering i 2008 av ubundet kapitalfond dekkes inn med ca. 2, 75 mill.

	Regnskap 2008	justert budsjett 2009	2010	2011	2012
Ubundet kapitalfond	-2 747 000	33 100 000	43 100 000	43 100 000	70 600 000
Disposisjonsfond	4 290 000	0	1 616 000	543 000	0
Fond nærings- og kulturformål	0	0	0	0	0
Likviditetsreserve driftsformål	0	0	0	0	0
Likviditetsreserve kapitalformål	40 826 000	0	0	0	0
Sum	42 369 000	33 100 000	44 716 000	43 643 000	70 600 000

På fondene har en tatt med det som er disponibelt, dvs. som ikke allerede er bundet opp av politiske vedtak. Bundne kapitalfond er ikke tatt med i oversikten da alle midlene er bundet til bestemte formål.

Økningen i kapitalfondet skyldes avsetninger fra budsjetterte salg av følgende eiendommer:

- Nordskogen sykehjem i 2010: 10 mill. kr
- Driftsanlegget i 2012: 20 mill. kr
- Brannstasjonen i 2012: 7,5 mill. kr

Fondsmidlene blir jevnlig gjennomgått for å vurdere om bruken av midler som er disponert eller eksternt bundet, kan gjøres om til frie fondsmidler. En eventuell omgjøring av midler som er eksternt bundet, kan først gjøres av kommunestyret når det er innhentet samtykke fra den eksterne aktøren som har bevilget midlene.

Fondsoversikten viser at kommunen har en likviditetsreserve per 31.12.08 på 40,8 mill. kr til kapitalformål. Likviditetsreserven til driftsformål er lik 0. Likviditetsreserven omgjøres i løpet av 2009 til investeringsfond. Det er viktig for kommunen å ha en viss likviditet da det i perioder kan være en negativ faseforskyvning mellom inntekter og utgifter. Under budsjettbehandlingen skal kommunestyret foreta en særskilt vurdering av likviditeten. Det påligger kommunestyret et særlig ansvar å sikre at kommunen til enhver tid har så god likviditet at de løpende forpliktelser kan dekkes. Kommunens likviditetsreserve vurderes pr i dag som svært liten og det kan være behov for å forsere låneopptakene, samt å vurdere kassekreditt. Det er derfor svært viktig at det ikke benyttes vesentlige midler av ubundet kapitalfond til investeringsformål i planperioden.

Merverdiavgiftskompensasjon på investeringsformål

Slik regelverket for merverdiavgiftskompensasjonen, investeringsdelen er utformet, virker det direkte inn på kommunens økonomiske handlingsrom i driftsregnskapet. I år med investeringer blir driftsbudsjettet tilført merverdiavgiften av investeringskostnaden. 2009 er det siste året hvor merverdiavgiftskompensasjonen vedrørende investeringer i helhet skal føres i driftsbudsjettet. Fra og med 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen i sin helhet inntektsføres i investeringsbudsjettet slik at hele merverdiavgiftskompensasjonen kan nyttes til finansiering av nye investeringer. I perioden 2010 – 2013 er det en overgangsperiode hvor merverdiavgiftskompensasjonen vedrørende investeringer inntektsføres slik:

- 2010: Minimum 20 % av merverdiavgiftskompensasjonen føres i investeringsregnskapet og resten i driftsregnskapet.
- 2011: Minimum 40 % av merverdiavgiftskompensasjonen føres i investeringsregnskapet og resten i driftsregnskapet.
- 2012: Minimum 60 % av merverdiavgiftskompensasjonen føres i investeringsregnskapet og resten i driftsregnskapet.
- 2013: Minimum 80 % av merverdiavgiftskompensasjonen føres i investeringsregnskapet og resten i driftsregnskapet.

Økt egenfinansiering vil gi besparelser i driften i form av lavere renter og avdrag. Over tid vil denne besparelsen være større enn merverdiavgiftskompensasjonen, dvs. en økning av kommunens driftsinntekter, men på kort sikt er det en reduksjon av kommunens driftsinntekter.

Økonomiplanens investeringsnivå er høyt for 2010 og 2011 og erfaringsmessig vil det som regel bli en del faseforskyvning av prosjekter ut i tid. En viss prosjektfaseforskyvning er lagt til grunn for beregning av det årlige grunnlaget for merverdiavgiftskompensasjon.

Tabellen viser periodens budsjetterte merverdiavgiftskompensasjon.

	Regnskap 2008	Justert budsjett 2009	2010	2011	2012
Merverdiavgifts- kompensasjonen driftsregnskap	-18 032 689	-34 126 000	-16 960 000	-19 560 000	-9 840 000

Andre poster på finansområdet

Regelverket for føring av premieavvik, amortisering av tidligere års premieavvik og tilbakeføring fra premiefond medfører en høyere driftsramme for kommunens virksomheter. Denne økningen kompenseres mot en tilsvarende inntekt på fellesområdet som i 2009 utgjør 17 mill.kr.

Resterende lønnsoppgjør 2009 samt lønnsoppgjøret 2010, er beregnet til å bli på 44 mill. kr. Dette er satt av i en sentral pott.

Integreringstilskuddet til flyktninger er i perioden 2009 – 2012 beregnet ut fra at kommunen årlig mottar 15 flyktninger.

Økonomiplanen 2010-2012 med årsbudsjett 2010 er gjort opp i balanse.

Hovedoversikter, driftsbudsjettet

	Regnskap 2008	Vedt. bud. 2009	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Skatt på formue og inntekt	-459 314 595	-502 447 000	-518 612 640	-518 612 640	-518 612 640
Ordinært rammetilskudd	-262 002 576	-294 939 000	-329 212 000	-329 212 000	-329 212 000
Skatt på eiendom					
Andre direkte eller indirekte skatter					
Andre generelle statstilskudd	-24 049 045	-32 059 000	-25 077 972	-24 603 931	-25 684 321
Sum frie disponible inntekter	-745 366 216	-829 445 000	-872 902 612	-872 428 571	-873 508 961
Renteinntekter og utbytte	-26 945 360	-33 592 000	-8 727 165	-13 526 619	-16 260 813
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgif	33 537 418	50 344 000	16 078 965	33 698 546	46 670 423
Avdrag på lån	16 796 412	20 912 000	24 163 200	29 812 516	34 762 740
Netto finansinntekter/-utgifter	23 388 470	37 664 000	31 515 000	49 984 443	65 172 350
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige	0	9 028 297	11 199 050	0	0
Til ubundne avsetninger	0	4 738 000	1 616 562	0	0
Til bundne avsetninger	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindr	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-14 774 000	-9 028 297	0	-1 072 872	-543 000
Bruk av bundne avsetninger	-7 877 000	0	0	0	0
Netto avsetninger	-22 651 000	4 738 000	12 815 612	-1 072 872	-543 000
Overført investeringsregnskap	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-744 628 746	-787 043 000	-828 572 000	-823 517 000	-808 879 611
Virksomhetsområde 1: Administrasjon	78 779 910	84 696 000	82 540 000	82 540 000	79 620 000
Virksomhetsområde 2: Hjemmetjenester	82 531 346	78 824 000	75 604 000	75 604 000	72 371 000
Virksomhetsområde 3: Institusjoner	135 320 808	122 633 000	117 747 000	117 747 000	112 712 000
Virksomhetsområde 4: Bo- og tiltak, BOT	90 150 657	104 911 000	100 821 000	100 821 000	96 510 000
Virksomhetsområde 5: Sosial	53 823 371	56 362 000	56 106 000	56 106 000	55 103 000
Virksomhetsområde 6: Barnehager	21 116 984	19 431 000	19 172 000	19 172 000	18 594 000
Virksomhetsområde 7: Helse- og barneverntje	59 234 478	62 824 000	61 041 000	61 041 000	58 431 000
Virksomhetsområde 8: Skoler	198 742 702	201 414 000	201 748 000	201 748 000	201 748 000
Virksomhetsområde 9: Kultur og idrett	33 530 124	31 769 000	31 701 000	31 701 000	31 389 000
Virksomhetsområde 10: Plan- og utbyggingstj	5 015 545	4 936 000	4 828 000	4 828 000	4 681 390
Virksomhetsområde 11: Teknisk	44 955 862	48 854 000	47 366 000	44 911 000	41 686 221
Virksomhetsområde 12: Eiendom	32 074 023	47 226 000	32 621 000	32 621 000	31 637 000
Virksomhetsområde 13: Fellesområdet	-90 647 064	-76 837 000	-2 723 000	-5 323 000	4 397 000
Sum fordelt til drift	744 628 746	787 043 000	828 572 000	823 517 000	808 879 611
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbr	0	0	0	0	0

Hovedoversikter, investeringsbudsjettet

REGNSKAPS-/BUDSJETTSSKJEMA 2A - INVESTERINGSBUDSJETTET					
	Regnskap 2008	Vedtatt bud. 2009	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Investeringer i anleggsmidler	150 314 490	159 824 000	225 530 000	205 230 000	78 150 000
Utlån, forskuttering og aksjer	42 243 450	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000
Avdrag på lån	18 053 746	2 122 000	31 000 000	0	0
Avsetninger	5 069 418	31 000 000	10 000 000	0	27 500 000
Arets finansieringsbehov	215 681 104	222 946 000	296 530 000	235 230 000	135 650 000
Bruk av lånemidler	-133 687 196	-186 374 000	-246 368 800	-219 593 600	-100 460 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-5 387 109	-750 000	-10 750 000	-750 000	-28 250 000
Tilskudd til investeringer	-7 332 759		-400 000	-400 000	-400 000
MVA-kompensasjon - Ny ordning	0		-8 011 200	-14 486 400	-6 540 000
Mottatte avdrag og utlån	-13 059 432	-33 522 000	-31 000 000	0	0
Andre inntekter	-33 200		0	0	0
Sum eksternt finansiering	-159 499 696	-220 646 000	-296 530 000	-235 230 000	-135 650 000
Overført fra driftsregnskapet			0	0	0
Bruk av avsetninger	-56 181 408	-2 300 000	0	0	0
Sum finansiering	-215 681 104	-222 946 000	-296 530 000	-235 230 000	-135 650 000
Udekket/udisponert (3980)	0	0	0	0	0

**Regnskapsskjema 2B Investeringer budsjett:
INVESTERINGSBUDSJETT 2010 - 2012**

Tiltakets navn	Tidligere bevilget	Kostnad/ finansieringsbehov i 2010	Kostnad/ finansieringsbehov i 2011	Kostnad/ finansieringsbehov i 2012
EDB	0	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Påkostninger kirkebygg	0	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Oppgradering Åsgårdstrand badepark	0	1 500 000	0	0
Universell tilrettelegging Borrestranda	0	0	0	500 000
Oppgradering Rørestrand friområder/badepark	0	0	500 000	0
Kommunale veier	0	1 500 000	400 000	400 000
Trafikksikkerhetstiltak	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Vann diverse anlegg	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kloakk diverse anlegg	0	16 000 000	16 000 000	16 000 000
Maskiner, biler og utstyr	0	3 250 000	3 250 000	3 250 000
Oppgradering torgprosjekt	1 000 000	500 000	500 000	0
Parkering oppgradering 20 P- automater	0	330 000	330 000	0
Kjøkkenutstyr institusjoner Postkjøkken	0	200 000	0	0
Nytt driftsanlegg	0	1 000 000	14 000 000	15 000 000
Barnehage/SFO - Nykirke	0	750 000	28 000 000	0
Rørehagen barnehage - Utvidelse	1 000 000	17 000 000	0	0
Ny barnehage - Sentrum	0	500 000	24 000 000	0
Granly skole - Utvidelse/Rehabilitering	750 000	60 000 000	0	0
Nordskogen skole - Utvidelse/Rehabilitering	0	0	750 000	31 500 000
Sentrum skole - Nybygg/ombygging	750 000	100 000 000	100 000 000	0
Borre ungdomssk. - Forsterket avd./påb./omb.	0	8 000 000	0	0
Orerønningen Ungd.sk. Påbygg utv. E. 100m2	0	3 000 000	0	0
SFO-bygg - Lillås	0	500 000	6 000 000	0
Sum anleggsmidler	3 500 000	225 530 000	205 230 000	78 150 000
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler 3910-3919	-2 500 000	-216 368 800	-189 593 600	-70 460 000
Salg av anleggsmidler 3660-3679, 3929	0	-750 000	-750 000	-750 000
Tilskudd 3700-3779, 3800-3899	0	-400 000	-400 000	-400 000
Mottatte avdrag og utlån 3920-3928	0	0	0	0
MVA-komp., ført i inv.regnskap 3728	0	-8 011 200	-14 486 400	-6 540 000
Andre inntekter 3600-3659, 3900-3909	0	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet 3970	0	0	0	0
Bruk av avsetninger 3940-3960	0	0	0	0
Sum finansiering	-2 500 000	-225 530 000	-205 230 000	-78 150 000